Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 25 (15648) | 1981 оной январиин 30, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР БАРИЛГА ХЭХЭ

Капитальна барилга — манай ороной арадай ажахын гол шухала hалбаринуудай нэгэн мүн. Тэрэнэй хүгжэлтын эсэсэй дүнгүүдhээ үйлэдбэриин хүсэ шадал, промышленна ба хүдөө ажахын продукци гаргалгын хэмжээн сэхэ дулдыдадаг гээшэ.

Тиимэhээ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект доторо энэ хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагданхай. hаяхан үнгэрhэн областной партийна конференци дээрэ энэ асуудал — манай республикымнай ажабайдалда бүришье ехэ удха шанартай болоhон асуудал али бүхы талаhаа, гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэгдэhэн байха юм.

Юуб гэхэдэ, парти болон правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар оронойманай зүүн зүгтэ, тэрэ тоодо Буряад орондо hүүлэй жэлнүүдтэ ехэ барилга хэгдэжэ байнхай. Харин саашадаа бүришье ехээр хүгжөөгдэхөөр хараалагдана.

Манай республика дотор үнгэрhэн табан жэлэй туршада хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ үйлэдбэриин болон социально-соёлой барилга хэгдээ. Энээнние иимэ жэшээ баримтанууд эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Энэ хугасаа соо, юhэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, 1,58 дахин ехэ капитальна hомололго хэрэглэгдээ. Барилгын эмхинүүдэй тоо олошороо, материально-техническэ баазань зарим тэды бэхижээ, барилгын эмхидхэл ба шанар hайжаруулха талаар аша үрэтэй хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар республикымнай барилгын эмхинүүд капитальна hомололго ашаглаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээнэй болон үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха талаар түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые hүүлэй арбаад жэлэй туршада түрүүшынхеэ дүүргэhэн байна.

Олон тоото промышленна предприятинууд ашаглалгада оруулагдажа, шэнэ продукци гаргагдажа эхилээ. Эдэ предприятинууд тухай манай газетэдэ оло дахин хэлэгдэhэн байха. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада хүдөө ажахыда ехэ барилга хэгдээ.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн, 150 гаран километрэй зайда рельснүүд табигдаhан, тоннельнүүдые малтаха талаар эрхим дүнгүүд туйлагдаhан байна.

Эдэ бүгэдэ эхилээд байhан табан жэлдэ улам ехэ барилгын хүдэлмэри ябуулха, hомологдоhон мүнгэ зөөри ашаг үрэтэйгээр хэрэглэхэ бата найдамтай hуури табяа гэжэ hанагдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нилээд ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана. Нэн түрүүн, «Гол шэглэлнүүдэй» проектын ёhоор, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй 6 энергоблок баригдаха. Озёрно полиметаллай комбинадай барилгын бэлэдхэл дүүргэгдэхэ, Байгал-Амарай түмэр замаар поезднууд ябажа эхилхэ, мүн олон тоото промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэнүүд үргэдхэгдэхэ байна бшуу. Улаан-Үдэдэ 2 дохи ТЭЦ-эй барилга эхилжэ, 1985 ондо ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Эдэ жэлнүүдтэ, урданайхидаа орходоо, ехэ социально-ажаhуудалай барилга хэгдэхэ юм. Табан жэлэй туршада 1700 мянганhаа үлүү дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдахаар түсэблэгдэнэ.

Ушар иимэhээ гансашье барилгын эмхинүүд бэшэ, харин нютагай партийна, совет органууд, промышленна болон хүдөө ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд үнгэрhэн табан жэлэй дүнгүүдые али бүхы талаhаань нарилаар хаража үзэхэ, мүн дутуу дундануудаа усадхаха, нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ушартай болоно бшуу.

Барилгын эмхинүүд мүнөө жэлhээ эхилжэ, ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда орохонь гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй хүдэлмэриин дүнгүүд hомологдоhон мүнгэ зөөри ашаглаhанай хэмжээгээр бэшэ, харин ашаглалгада оруулагдаhан барилгануудай хэмжээгээр сэгнэгдэхэ болобо. Мүн барилгын эмхинүүд түрүүн гүрэнэй банкын урьhаламжаар хүдэлмэри хээд, hүүлдэнь, объектнүүдые ашаглалгада тушаахаhанайнгаа хойно, бүхы мүнгэеэ гүйсэд абаха ёhотой болоо. Тиимэhээ барилгын эмхи болон управленинүүд шэнэ гуримда орохын тула нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Энэ жэлhээ эхилжэ, дүүргэгдээгүй барилгануудай тооео эрид шууд хорооха, ашаглалгада тушаагдаха барилганууд дээрэ ажалай бүхы хүсэнүүд болон материальна нөөсэнүүдые гулидхан элсүүлхэ гэhэн тон шухала зорилго табигдана. Манай республика дотор энэ талаар шиидхэхэ асуудалнууд олон. Юуб гэхэдэ, жэшээнь, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэл мүнөө жэлдэ 145, «Бурятцелинстрой» трест 113 барилга дээрэ хүдэлхэ баатай болоно. Иимэ олон барилгын талмайнууд дээрэ hайнаар ажаллаха гэшэ бэрхэтэй, үшөө машина, техникэ болон барилгын материалнуудай дутагдалые хараада абаха ёhотой бшуу. Тиимэhээ бүхы хүсэ шадалаа мүнөө жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха гол объектнүүдтэ элсүүлхэ гээшэ эрид шухала ха юм.

Шэнэ гуримаар хүдэлжэ болоходо, материально-техническэ хангалгын, мүн ажалай нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ абадалай онсо ехэ удха шанартай байhаниинь ойлгосотой. Эдэ бүгэдые тон нарнаар, али бүхы талаhаань тааламжатай, тэнсүүргэйгөөр түсэблэхэ хэрэгтэй болоно. Тиимэhээ экономическа болон түсэблэлгын албанай харюусалга үшөө улам дээшэлнэ. Мүн захиалшадай харюусалга шангадаха, проектно-сметнэ документациин шанар hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха болонхой.

Манай республикада барилгын материалнууд ехээр дутагдадаг. Энэ барилгын хүдэлмэриин үрэ дүндэ муугаар нүлөөлнэ. Ушар иимэhээ барилгын материалнуудай промышленностьда эрид хубилалта туйлаха, тэрэнэй ажал хүдэлмэри үндэhөөрнь hайжаруулха гээшэ шухалын шухала зорилго мүн.

Байгша табан жэлдэ хүдөөгэй барилгада онсо анхарал хандуулагдаха. Мүнөөнэй бодото байдал юу харуулнаб гэхэдэ, колхоз болон совхозуудта хэгдэhэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн тон бага байhаар. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ «Бурятцелинстрой» трестын хэhэн бүхы хүдэлмэриин 47 процентнь, харин «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй — 61 процентнь хүдөө ажахыда хабаатай байгаа. Иимэ ушартай эбсэжэ болохогүйнь эли ха юм.

Эдэ бүгэдые хараада абахада, байгша табан жэлдэ, илангаяа түрүүшынь жэлдэ ехэ барилгын хэгдэхэ байhаниинь элиржэ үгэнэ. Тиимэhээ партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд тус hалбарине хүгжөөлгэдэ, барилгашадай дунда нииитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэдэнэй ажалай болон ажаhуудалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангаха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха, шанга хиналта эмхидхэхэ ёhотой болоно.

Түргэнөөр, эрхим шанартайгаар барилга хэхэ, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ барилгашадай нэрэ хүндын хэрэг, түрэл партиингаа XXVI съездэ тэдэнэй бариха ажалай ехэ бэлэг болохо байhаниинь лабтай.

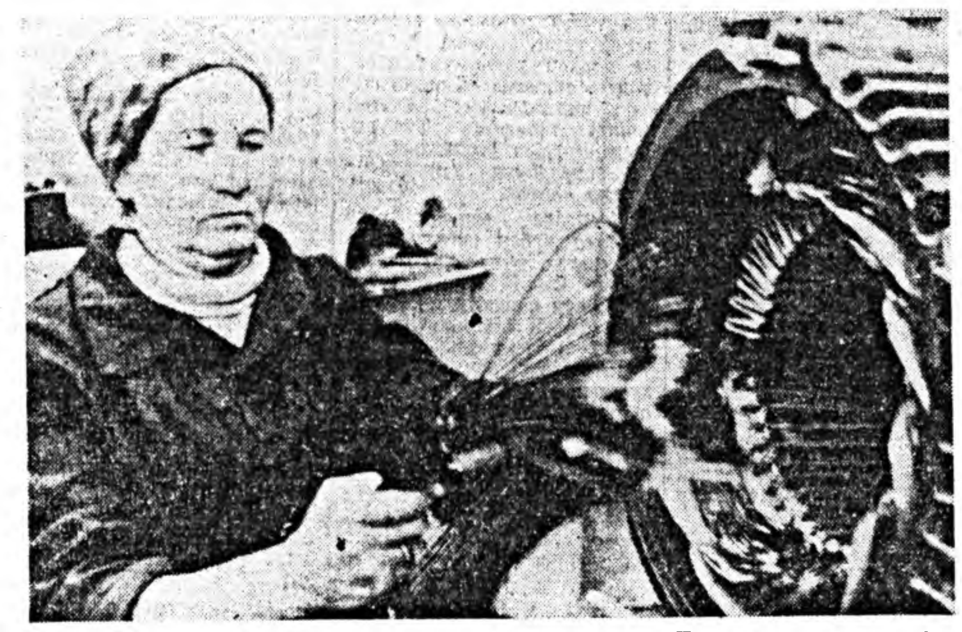
КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Улаан-Үдын авиационно заводой механическа цехэй коллективэй коммунис ажалай коллективэй үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэ түлөө тэмсэхэ гэhэн зорилго урдаа үнинэй табиhан юм. Тус цехэй Михаил Федорович Шамякин хүтэлбэрилдэг КПСС-эй XXVI съездые хүндэлэн дэлгэрhэн мүрысөөндэ шалгаржа, заводской комитедэй шиидхэбэреэр тус цехэй энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Цехэй хүдэлмэришэд үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Хэдэн арбаад хүдэлмэришэдынь табан жэлэйнгээ даабари ноябрийн 7 болотор дүүргэhэн юм. Цехэй үйлэдбэриин гаргалаар продукциин шанар нилээд hайжарhанхай. Тэрэнэй 96 процентынь эрхим шанартайгаар тушаагдаhан. Тиихэдэ арбан хоёр ондо янзын хэрэгсэлнүүдэй шанарай заводской тэмдэгтэ хүртэнхэй. Эндэ уралан нарижуулгын талаар абтаhан уялта мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэв.

Д. ГАРМАЕВ.

Татьяна Михайловна Татарникова «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин үнинэй хүдэлмэришэн. Тэрэ 4-дэхи разрядай электрообмотчица юм. Үнинэй хүдэлмэрилэгшэ залуушуулые мэргэжэлдэ hургадаг юм. Мүнөө Валентина Жукова, Татьяна Почуева гэгшэдые мэргэжэлдэ hургажа байна.

Т. М. Татарникова КПСС-эй XXVI съездые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ шударгы бэрхэ ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электрообмотчица Т. М. Татарникова ажал дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Манай совхозой таряашад байгша ондо үндэр баян ургаса хуряажа, нииитынгээ адууhа малые хүсэд хэрэгсэлээр хангаха гэжэ зорилго урдаа табинхай. Ажахымнай гурбан бригадада дүршэлтэй механизаторнуудаар бүридхэгдэhэн заhабарилгашадай звенонууд байгуулагдажа, хараалhан зорилгоо бэелүүлхын тула тусхай график зохёонхой. Тэрэнэй ёhоор, ажахын бүхы 56 трактор мартын 5 болотор заhабарилагдажа дүүргэгдэхэ юм. Мүнөө хамта дээрэ 40 трактор заhабарилагданхай. Үшөө мөөртэй 4 трактор заhабарилгада оробо.

Хүдөө ажахын машина заhабарилга дээрэ 2-дохи бригадын дүршэлтэй механизатор, коммунист Бадма-Даши Хайдаповай хүтэлбэрилдэг звено шалгаржа, үдэрэйнгөө даабари хоёр дахин үлүүгөөр дүүргэжэ байна.

Бидэ энэ жэлэй хабарай тарилгада hайн шанартай үрэhэн бэлдэхэ гэжэ оролдонобди. Тиигэжэ манай совхоз дотор 7150 центнер шэнииhэн, обёос, горохой үрэhэн сэбэрлэгдэжэ дүүргэгдээд байна.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Захааминай районой Хамниин совхозой ахамад агроном.

ГАЙХАМШАГТА hАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан январиин 28-да Москвада болобо.

Нүхэд И. В. Капитонов, М. В. Зимянин, партиин ветерануд, научна ба үзэл сурталай эмхи зургаануудай, Совет Армиин политическэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд, ниислэл хотын партийна, совет болон нииитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ hуугаа.

ИМЛ-эй директор академик А. Г. Егоров суглаан дээрэ элидхэл хэбэ. В. И. Ленинэй үүсхэлээр, тэрэнэй сэхэ хабаадалгатайгаар эмхидхэгдэн байгуулагдаhан институт ажал ябуулгынгаа 60 жэлэй турша соо марксизм-ленинизмын классигуудай суртал hургаалнуудай баялигые суглуулгын, халагалалгын, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгын, научна коммунизмын, КПСС-эй политика болон түүхын, партийна байгуулалтын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй гол шухала асуудалнуудые шэнжэлгын томо ехэ научна түб болоо гэжэ тэрэ тэмдэглэhэн байна.

Совет обществын экономическа ба социально-политическэ хүгжэлтын ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй бүхы ажал ябуулгын теоретическэ үндэhэ hуури болохо марксизм-ленинизмын зохёохы түтэлдэр хүсэн гүйсэд дүүрэнээр элирүүлэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай бүхы ажал ябуулга энэ илагдашагүй теориие али бүхы талаарнь хүгжөөхэ, үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ. (ТАСС).

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ КОММУНИС ПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ПАРТИИН ТҮСЭБҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ

МИНСК. (ТАСС). Республикын арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ гол хараа шэглэлнүүд Белоруссиин Компартиин XXIX съездын делегадуудай гол анхаралда табигдана. Январиин 28-да — съездын хүдэлмэрилhэн хоёрдохи үдэр эдэнэр партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэбэ. БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Аксенов энэ элидхэл хэhэн байгаа.

Үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын тула социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, коллективэйнгээ ажал хэрэгэй түлөө коммунист бүхэнэй, ажалшан бүхэнэй харюусалгые, эмхидэлые али бүхы талаарнь дээшэлүүлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

• • •

БАКУ. (ТАСС). Азербайджанай Компартиин XXX съезд январиин 28-да бүтэмжэтэй hайн оршон байдалда нээгдэбэ. Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

Съездын зүблэхэ зүйл баталагдаа. Азербайджанай Компартиин ЦК-гай болон шалгалтын комиссиин тоосоонууд, СССР-эй хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые hунгалга зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. Алиев тоосоото элидхэл хэбэ.

Республикын ажахын-политическэ хүгжэлтэдэ промышленна ба хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, мүн түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ арга олгоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ энэ ушар иланггаяа элеэр харагдаа hэн. Азербайджанай ССР-эй ажалшад табан жэлэй түсэбүүдые союзна республикануудай дунда түрүүлэн гэхэ гү, али дүрбэн жэл хоёр hара хахад соо дүүргэhэн байна.

Азербайджанай ССР-эй амжалта туйлалтанууд хадаа КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг коммунистнуудай түрүү үүргын дээшэлhэнэй үрэ дүн, эрдэм ухаанда үндэhэлдэг эмхидхэлэй партийна хүдэлмэриин, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ, үйлэдбэриин айлаг үрэ дээшэлүүлхэ, республикын экономико болон соёлые саашадань хүгжөөхэ талаар ажалшадые элсүүлэн хабаадуулхын тула Азербайджанай Коммунис партиин залан сахэ ажал ябуулгын үрэ дүн болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Азербайджанай коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хүсэл зоригые мэдүүлэн, съездын делегадууд КПСС-эй ЦК-гай олон янзын ажал ябуулгые, ленинскэ партиин сэсэн мэргэн дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн hаналтайгаар hайшаажа байhанаа мэдүүлээ.

Азербайджанай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые делегадууд шагнаба.

• • •

ТАЛЛИН. (ТАСС). Эстониин Компартиин XVIII съезд январиин 28-да нээгдэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиумые делегадууд урма баяртайгаар hунгаhан байна.

Эстониин Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд, партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые hунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

Коммунис партиин хүтэлбэрилгэ, Соведүүдэй ороной арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа республикын ажалшадай бүхы амжалтануудай эшэ үндэhэн болоно гэжэ үнгэрhэн табан жэл элирхэйлэн харуулаа, — гэжэ Эстониин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь К. Г. Вайно тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Партиин дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн hаналтайгаар hайшаажа байhанаа мэдүүлхэ зуураа, КПСС-эй ЦК болон нүхэр Л. И. Брежневэй республикада айхабтар ехэ туhаламжа үзүүлжэ, анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргөө. Совет Эстониин коммунистнууд хүдэлмэриингөө гуримые, арга онолнуудые нарижуулан hайжаруулжа, шэнэ ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар республикын ажалшадые элсүүлхэ гэжэ найдажа байhанаа эдэнэр мэдүүлбэ.

Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаа.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет, ВЛКСМ-эй обком 1980 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр эрхим дүн туйлаhан үйлэдбэриин түрүүшүүлые республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ тогтоол абаба.

1980 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр эрхим дүнгүүдые туйлаhан үйлэдбэриин эдэ түрүүшүүл РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА бэшэгдэбэ:

Аксенов Вячеслав Иванович — Хойто-Байгалай районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 608-дахи поездын модо унагаагшадай бригадир.

Акулов Анатолий Михайлович — Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон.

Бадмаев Баясхал Гармаевич — Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл үйлэдбэрилдэг цехэй начальник.

Бадмажапова Валентина Шагдуровна — Захааминай районой Хамниин совхозой hаалишан.

Базалий Леонид Иванович — Хойто-Байгалай районой «БАМтоннельстрой» управлениин 19-дэхи тоннельнэ отрядай проходчигуудай бригадир.

Базыкин Пётр Иванович — Загарайн районой «Татарский ключ» карьероуправлениин автомашинын жолоошон.

Балдынов Валерий Варфоломеевич — Улаан-Үдын авиапредприятиин авиатехник.

Бандаев Данзан Чимитович — Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой ахалагша хонишон.

Бардунаев Виталий Ирденович — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой модельщик.

Богомолова Наталья Николаевна — оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй гол предприятиин бүридхэн суглуулагша.

Бодонцоева Елена Михайловна — Улаан-Үдын ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор-бүтээлгын заводой намотчица.

Воробьева Елизавета Фёдоровна — Кабанскын районой «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Кабанскын шубуунай фабрикын Истоминой фермын шубуушан.

Гаврилова Валентина Ильинична — Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ.

Гомбоев Сергей Васильевич — «Бурятпромстрой» нэгэдэлэй Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай электрослесарь.

Гунзынов Дамба Гунзынович — Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой луговод.

Дылыков Нанзатдоржи Санжиевич — Яруунын районой «Победа» колхозой луговод.

Иванов Юрий Сыренжапович — Хойто-Байгалай районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошон.

Истомин Владимир Федосеевич — «Бурятмебельбыт» нэгэдэлэй модошо дархан.

Киргизов Еким Антонович — Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой судна хабсаргагшадай бригадир.

Кобылкина Любовь Леонидовна — Кабанскын районой Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой токарь.

Куксин Владимир Алексеевич — Баунтын районой Багдаринай ашагта малтамал бэдэрэлгын экспедициин геолог.

Назарук Михаил Николаевич — «Бурмясопром» нэгэдэлэй техфабрикадуудай цехэй аппаратчик.

Ошоров Владимир Доржиевич — Ахын районой «50 лет Октября» колхозой механизатор.

Парфенова Таисия Галактионовна — Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой hаалишан.

Перелыгин Тарас Иванович — Бэшүүрэй районой «Межколхозстрой» нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал нүүдэл 102-дохи колоннын модошо дархан.

Плюснина Екатерина Лукинична — «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ.

Рыбин Михаил Константинович — Улаан-Үдын вагонно депогой ахалагша шалган харагша.

Савельева Прасковья Иннокентьевна — Улаан-Үдын районой Сотниковой шубуунай фабрикын оператор.

Самбуев Чимит-Дымбрыл Ширдармаевич — Зэдын районой Оёорой совхозой маh шахан тарагалуулха гүүртын үхэршэн.

Сангадиева Ольга Энхеевна — Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Седых Любовь Николаевна — Улаан-Үдын районой Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байгал» гэжэ hуралсалай-туршалгын ажахын hаалишан.

Смолева Нина Сергеевна — Хяагтын районой гахай шахан тарагалуулха Хяагтын-Адагай комплексын оператор.

Субботин Владимир Михайлович — Баргажанай районой Бодоной совхозой ахалагша хонишон.

Суходубенко Борис Антонович — «Забайкалсельэлектросетьстрой» трестын Улаан-Үдын оньhожоруулагдамал 56-дахи колоннын автокрановщик.

Федоров Тимофей Изотович — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой фрезеровщик.

Федосеев Василий Кириллович — Сэлэнгын районой Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайн экскаваторай машинист.

Филатова Галина Ивановна — Улаан-Үдын столовонуудай трестын 7-дохи столовын тогоошон.

Ходаков Юрий Иванович — Прибайкалиин районой Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир.

Цыремпилов Түмэн Базарсадуевич — Түлишын промышленностиин министерствын Хориин районой Дээдэ-Үдын леспромхозой модо хюрөөдэдэг бригадын бригадир.

Шалдушкеева Светлана Жаповна — Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, профсоюзуудай областной соведтэ

АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СЕЛЬСКЭ, СОМОНОЙ БОЛОН ПОСЕЛКОВО СОВЕДҮҮДЭЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1980 ОНОЙ ХОЁРДОХИ ХАХАДАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон посёлково Соведүүдэй хоорондо 1980 оной хоёрдохи хахадта дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф иигэжэ тогтообо:

Арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүримүүдые дүүргэхэдээ, эрхим дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө Хойто-Байгалай районой **Верхне-Заимкын сельскэ Соведтэ** Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха.

Хориин районой **Хандагайн сельскэ Соведтэ** 400 түхэриг — хоёрдохи мүнгэн шан барюулха.

Бэшүүрэй районой **Кировскэ сельскэ Соведтэ** 250 түхэриг — гурбадахи мүнгэн шан барюулха.

Тиихэдэ Захааминай районой Баян-Голой, Прибайкалиин районой Таловска, Мухар-Шэбэрэй районой Никольско, Баргажанай районой hүбын, Сэлэнгын районой Сэлэн-Дүүмын, Кабанскын районой Селенгинскэ, Сухинска, Баунтын районой Уакитска сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүд социалис мүрысөөнэй дүримүүдые дүүргэлтэдэ 1980 оной хоёрдохи хахадта hайн дүнгүүдые туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ.

АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ИЛАН МАНДАЛГА

Автономито республикын байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололдо хабаадахаяа ерэhэн Дагестанай АССР-эй делегацитай ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй уулзалга аха дүү совет арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай толотомо гэршэ боложо үнгэрбэ. Алдарта hайндэртэ зорюулагдаhан үдэшэ январиин 28-да болоо.

КПСС-эй Дагестанай обкомой нэгэдэхи секретарь М.-С. И. Умаханов элидхэл хэбэ. Коммунис партиин хүтэлбэри доро автономито республикын гаталhан ехэ зам тухай, КПСС-эй XXVI съездые ажалшадай ямар бэлэгүүдтэйгээр угтахые бэлдэжэ байhан тухай хөөрэбэ. Дагестанай амжалта туйлалтанууд хадаа социалис гүрэнэй ба нииитын байгуулалтын агууехэ хүсэтэй байлгын, КПСС-эй ленинскэ национальна политикын илан мандалгын толотомо гэршэ болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

«Дагестанай АССР 60 жэлэй турша соо» гэhэн фотовыставкэ Түбэй лекториин фойе соо нээгдэбэ. Аха дүү республикын искусствын уран бэлигтэнэй концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

Делегациин гэшүүд — хүдэлмэришэд болон колхознигууд, партийна ба совет хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, соёлой ажал ябуулагшад — Волгоградска районой ажалшадта айлшалhан байна. (ТАСС).

Партийна ажабайдал

АЖАЛШАДАЙ ЗОРИГ БАДАРУУЛХА

АРБАДАХИ табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар түгэсхөөд, совет арад шэнэ түсэбүүдые хараалжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилгонуудые тодорхойлоод, мүн лэ хамсы шаман, шэнэ тэмсэлдэ эхилээд байна гээшэ. КПСС-эй XXVI съездые угтуулан, баатарлиг совет арадай арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын наранууды түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэжэ, шэн зоригтойгоор ажаллажа байна бшуу.

Энэ талаар манай республикын ажалшад КПСС-эй XXVI съездые мүн лэ нэрэ түрэтэйгөөр угтахаар тэмсэнхэй.

Партиин ээлжээтэ съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхээр тунхаглагдаһан партиин ЦК-гай проект экономическа болон социальна асари ехэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдана, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда шэнэ шэнэ зорилгонууд табигдана.

Энээнтэй дашарамдуулан, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые хангаха талаар соёлшодой зорилго бүришье эли болоно бшуу.

Соёлой хүдэлмэриие эдэр дээдэ хэмжээндэ эмхидхэжэ шадахаар хүсэн манай республикада бии. Жэшээнь, гүрэнэй 423, профсоюзай 149, элдэб предприятиин мэдэлэй 41 клуб тоологдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ клубай шэнэ байшангууд баригдаа. Олон клубуудай материальна үндэһэн эрид һайжаруулагдаа. Клубай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон мүнгэн 1211,5 мянган түхэригһөө 3133 мянган түхэриг болотор дээшэлээ.

Хэмжээ ябуулганууднайн гаа политическа болон уран һайханай уг удхые һайжаруулха талаар зарим клубуд партиина организацинуудай хүтэлбэри доро яһала ехэ юумэ хээ. Илангаяа Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхые, партиин съездүүдэй болон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые олоной дунда нэбтэрүүлгэдэ клубай хүдэлмэрилэгшэд ехэ анхарал хандуулдаг байна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 35 жэлэй ойн баярнуудые угтуулан, хото, хүдөөгэй клубуудта, соёлой байшангуудта яһала эдэбхитэйгээр хүдэлмэри ябуулагдаа гээшэ. КПСС-эй XXVI съездын угтамжада зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд клубуудта мүнөө үедэ эдэбхижүүлэгдэнхэй.

Арадай уран һайханай хүдэлмэриин эдэбхитэд клубуудай мүнөө гол хүсэн болоходо үгэдэг гээшэ. Клубуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн элдэб янзын кружогуудта мүнөө 36,7 мянган хүн хабаадана. Ажалшадай амаралтые зүбөөр эмхидхэхэ, ухибуудай уран бэлигые хүгжөөхэ талаар яһала ехэ юумэн хэгдэжэ байна.

Яруунын районой «Яруу-на», Хоринын районой «Үдэ», Түнхэнэй «Саяан» болон дуу, хатарай бусад ансамбльнууд, хоорондоо хэдэн жэлэй саана эмхидхэгдэжэ, эдэбхитэй һайнаар хүдэлжэ байдаг. Нэрлэгдэһэн ансамбльнуудай алдар соло бүхы республикада соорого мэдээжэ болонхой. Уран һайханай 200 гаран коллектив болон арбан республиканска харалгын 1 шатын дипломдо хүртэһэн байна. Тэдэ харалгануудта бэлдэлгэ үедэ уран һайханай шэнэ коллективүүд мүндэлөө. Жэшээнь, Түнхэнэй районой «Хонгор-гэ» гэжэ фольклорно ансамбль, Хужарай хатарай бүлэг, Шэмхын болон Хойто-Голой хүдөөгэй соёлой байшангуудай дуу-хүгжэмэй ансамбльнууд, Сэлэнгын районой Юрөөгэй фольклорно ансамбль, Баргажанай районой Уланай хүдөөгэй соёлой байшангай уран һайханай коллектив, Захааминай лимбэшэдэй ансамбль эдэ мэтэ дурдалдана.

Гэхэтэй хамта республика дотор зарим клубуудай хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтэдэ харюусангүй. Хүн зоной улам дээшэлжэ байгаа эрилтые хангаха дутуу дундууд олон байна. Хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар олон клуб партиина организацинуудай тушэг болоjo үшөөл шадаадүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ хэрэгтэ клубай арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гээшэ.

Республика дотор клубууд олоор тоологдодогшье һаа, һууринуудайнгаа тоогоор бүхы хүн зониие багтааха арга боломжогүй байна. Жэшээнь, Түнхэнэй районой бүхы зоной оройдоол 52,6 процентнь, Зэдын райондо 58,4 процентнь, Кабанскын райондо 58,8 процентнь нэгэн доро клубуудтаа багтаха байна гэжэ шэнжэлэгдээ.

Теэд зарим клубуудай саг үргэлжэ хүдэлдэггүй байхыень халагламаар. Жэшээнь, Загарайн, Баргажанай, Зэдын районуудай зарим клубууд үбэлэй үедэ хүдэлхөөр бэлдэгдээгүйһөө шалтагаалан, мүнөө суургатай байдаг. Республика доторнай иимэ клубууд үсөөн бэшэ.

Гэбэ ябабашье бии байһан арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэн, соёлой талаар хүн зоной эрилтые хангалгаяа эрид һайжаруулха ёһотойбди. Илангаяа «Хүдөөгэй хүн зониие соёлой талаар хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлгэдэ клубай хүдэлмэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай онсо анхарал хандуулхаар байна.

Илангаяа үбэлжэлгын хүшэр үедэ малшадые хангаха гээшэ хүдөөгэй клубуудай, соёлой байшангуудай нэн түрүүшын зорилго мүн. Ажахынуудай партийна организацинууд, арадай депутадуудай нютагай Соведууд хүдэлмэриингөө түсэбые зохёоходоо, клубуудай, соёлой байшангуудай тоосоо шагналгые хараалха, малшадые комплексно гуримаар хангалгые онсо анхарха зэргэтэй.

Клубна эмхи зургаануудай ажал ябуулгые һайжаруулга, тэрэ тоодо малшадые соёлой талаар хангаха асуудал КПСС-эй райкомуудай үдэр бүриин анхаралһаа алдуурха ёһогүй. Энэ талаар горитойхон дутагдалнууд бии гээшэ. Жэшээнь, һүүлэй гурбан жэлэй турша соо КПСС-эй Баунтын, Захааминай Ахын, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай райкомуудай бюрогой заседанинууд дээрэ клубна эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа асуудалнууд табигдаагүй байгаа. Мүн баһа арадай депутадуудай Баунтын, Бэшүүрэй, Захааминай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай заседани дээрэ хоёр жэлэй туршада тус асуудал тусхайтаар зүбшэн хэлсэгдээгүй байшоо.

Клубуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэрэ тоодо малшадай эрилтые хангаха талаар юунэй хэгдэжэ байһан тухай партийна организацинуудай тоосоое КПСС-эй олохон райкомууд өөһэдынгөө бюрогой заседани дээрэ шагнадаггүй, ёһотой эрилтэ табидаггүй. Тус дутагдалнуудые усадхахын тула эрид шууд хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Илангаяа мүнөө үедэ имагтал арбан нэгэдэхи табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэр СССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын түйлай ехэ программые КПСС-эй Центральна Комитедэй хараалаад байхада, хуушан гуримаар хүдэлжэ огто болохогүй гэжэ клубай режиссёрнууд, хоровой коллективэй хүтэлбэрилэгшэд, соёлой хүдэлмэриин методистнууд, библиотекарьнууд — бүхы соёлшод бүхөөр хадууха, өөһэд өөһэдынгөө хэжэ байһан юумые шэнээр хаража, шүүмжэлжэ, хүдэлмэриеэ шэнээр түсэблэн ябуулха уялгатай.

Мүнөө үеын ажалшад, тэрэ тоодо эрэлхэг малшад имагтал хилээмэн тухай бододог бэшэ гэжэ мэдээжэ бшуу. Тэдэнэй оюун ухаанай эрилтэ һураггүй дээшэлэнхэй. Тиимэһээ заха холын заямхануудташье соёлшод хүрэжэ ошоод, партиин дүлэтэ үгэнүүдые малшадай һонорто дуулгадаг, һайхан дуу шагнуулдаг, хатар наадаяа харуулдаг, һонин ном абаашажа үгэдэг байгаа һаа, ехэл һайн һэн.

Хүдөөгэй хүн зониие соёлой талаар хангалга имагтал хүдөөгэй соёлшодой хүсөөр бүтэхэ бэшэ юм. Энэ нангин хэрэгтэ ниислэл хотымнай соёлой гуламтанууд горитойхон хубитаяа оруулха аргатай байна. Энэ хэрэгтэ соёлой эмхи зургаануудһаа гадна, театрнууд, гүрэнэй филармони, зохёохы ажалтанай холбоонууд сэхэ хабаадаха уялгатай юм.

Үнгэрһэн жэлэй декабрь соо Загарайн райондо Буряадай АССР-эй литература, искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ, зохёохы ажалтанай 16 коллектив, тэрэ тоодо 200 гаран хүн хабаадаһан байна. Литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшад районой болон ажахынуудай түб һууринуудта, томо предприятинуудта хүрэхэһөө гадна, фермэнүүдээр, отаруудаар ябажа, һаалишадтай, хонишодтой уулзаа.

1981 оной февраль һара соо Хэжэнгын райондо литература, искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан юм. Зохёохы ажалшад, ниислэл хотымнай соёлшод тэрэ хэмжээ ябуулгада бэлдэжэ эхилэнхэй.

Гэбэшье мэргэжэлтэ театрнуудай, зохёохы ажалтанай коллективүүд литература, искусствын үдэрнүүдэй болохые хүлеэгээд лэ һууха бэшэ, харин хүдөө нютагуудтай шеф ёһоной холбоо барисаагаа үргэлжэлүүлхэ, хүдөөгэй соёлшодто саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй.

«Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулха», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай проектнүүд соо сэхэ заагданхай бшуу. Үсөөхэн эдэ үгэнүүд соо хизааргүй ехэ удха багтанхай. Нэгэдэхеэр, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ партийна анхарал хандуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Хоёрдохёор, даажа байһан хүдэлмэридөө соёлшодой үүсхэлтэй хандан, саг үргэлжэ шэнэ онол аргануудые бэдэржэ байха тушаа һануулна бшуу.

Хүдөөгэй ажалшадай зориг улам бадаруулан, партиин табиһан гол зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһалха гээшэ соёлшодой һайн һайхан үүргэ мүн.

В. БАЗАРОВ,
КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даагша.

Марксистско-ленинскэ һуралсал

ҮЙЛЭДБЭРИТЭЙ НЯГТААР ХОЛБУУЛАН...

Манай районой мянга шахуу политһургуули болон кружогуудта 26 мянганһаа дээшэ хүн һурадаг юм. Тэдэнэй тоодо 450 политһургуули ба теоретическэ семинар, комсомолой һуралсалай 114 кружок, 400 экономическа ба коммунис ажалай һургуули бии. 967 пропагандист тэдэ һургуулинуудые ударидадаг. Тэдэнэй 866-ниинь дээдэ эрдэмтэй юм.

Байгша һуралсалай жэл манай райондо яһала эмхитэйгээр, «Ленинскэ Коммунис парти — манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл» гэһэн хэшээлээр эхилээ һэн. Ноябрь һарада КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалалгада гол анхарал хандуулагдаба. Пропаганда болон агитациин таһаг, райкомой аппарадай бусад хүдэлмэрилэгшэд, үзэл сурталай эдэбхитэд политһуралсалай ябасые саг үргэлжын хиналта доро байлгадаг юм.

Политһуралсалай аша үрэ улам саашань дээшэлүүлхэ тон харюусалгатай зорилго пропагандистнуудай, бүхы үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай. Тус зорилго бэелүүлгын олон ондоо арга замууд бии гээшэ ааб даа. Техническэ хэрэгсэлнүүдые хэшээлнүүдтээ үргэнөөр хэрэглэхэ тушаа манай парткабинет онсо анхарал хандуулдаг. Эндэмнай элдэб янзын техническэ хэрэгсэлнүүд бии. Жэшээлбэл, магнитофон, проигрыватель, диапроектор, ЛЭТИ, киноаппарат, тусхайгаар түхеэрэгдэһэн лекторэй пульт, хэшээлдэ хэрэглэхэ диафильм, диапозитив, фото-зураг, плакат, пластинканууд. Политгэгээрэлэй байшанда үнгэрдэг семинарнуудта уншагдаһан һонирхолтой лекцинүүдые магнитна миндаһан дээрэ буулгадаг заншалтайбди. Ээлжээтэ хэшээлэйнгээ урда тээ пропагандистнууд манда ерэжэ, һэлгэлгын энэ фондһоомнай хэрэгтэй аппарат, миндаһа, диафильм, пластинка гэхэ мэтые шэлэн абаха аргатай байдаг. Мүн темэнүүдые шагнагшадтаа һайнаар ойлгуулхын тула эндэмнай элдэб янзын һонирхолтой материал, ном, тусхай даабаринууд байдаг.

Теэд нэгэ иимэ ажаглалта хэхэ хэрэгтэй. Элдэб хэрэгсэл, материалнуудаар парткабинедэй баян байбашье, пропагандистнууд манда хааяахан лэ ерэнэ, бэлэн байһан арга боломжонуудаа муугаар хэрэглэнэ. Өөрынгөө уялгада иимэр хандахада, хэшээлнүүдшье юун һайн байхаб даа. Заримдаа ушардаг иимэ байдалые дууһан эсэслэхэ ёһотойбди.

Һаяхана манай районой эрхим пропагандистнууд «Түхэреэн столой» дэргэдэ уулзажа, политһуралсалай ашаг үрэ дээшэлүүлхын, шагнагшадай һонирхол үүсхэхын тула проблемнэ онол арга яажа зүбөөр хэрэглэхэ тушаа өөрынгөө һанамжануудые хубаалдаһан байна. Энэ хөөрэлдөөн манай пропагандистнуудай ажалда саашадаа ехэ аша үрэтэй байха бээ гэжэ найданабди.

Өөрынгөө уялгада зохёохы ёһоор хандадаг нилээд олон пропагандистнууд район доторнай бии. Авиазаводой пропагандистнуудые онсо тэмдэглэлтэй. Заводой парткабинедые олон жэлдэ даажа ябаһан Г. Д. Чебунина ехэ хэшээл оролдолго гарган хүдэлдэг. Һайн пропагандистнуудые нэрлэбэл, Т. И. Бадашкеева, П. И. Котляров, П. А. Омельянчик гэгшэд болоно.

Пропагандистнууд өөр өөрын түсэбөөр хүдэлдэг. Тэдэнэй ниитын аттестаци үнгэргэгдэдэг. Ондоо предприяти, эмхи зургаануудһаа нэрлэбэл, локомотив-вагон заһабарилгын заводой М. И. Изотова, ашаа зөөлгын гурбадахи автопредприятиин директор, пропагандист И. Г. Орлов, «Бурятгражданпроект» институдай Г. И. Башухаева болон бусад.

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэлгэ политһургуулинуудта эдэбхитэйгээр ябуулагдаба. Проектдэ зорюулагдаһан хэшээлнүүд дээрэ олон һонирхолтой һанамжа, дурадхалнууд оробо. 1268 дахи автоколоннодо пропагандист А. М. Малышенкын үнгэргэһэн хэшээлэй үедэ бии байһан машинануудаа гүйсэд ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ тушаа дурадхал ороо, Юуб гэхэдэ, эндэхи машинанууд эбдэрхэдээ, һэлгэхэ частьнуудай дуталдадаг ушарһаа боложо, удаан саг соо заһабарилагдангүй зогсоно. Энээнһээ боложо олон мянган тонно арадай ажахын шухала ашаануудай зөөлгэ тэсэшэгүйгөөр унжагайрна. Машинын двигатель хүргөөдэг тусхай шэнгэн зүйл автоколоннодо дуталдадаг гэжэ хэшээл дээрэ заагдаһан байна. Мүн лэ жолоошодые элбэг хүрэхэ һайн шанартай үбэлэй хубсаһаар хангаха шухала гэжэ хэлэгдээ. Эдэ бүхы һанамжа, дурадхалнуудые пропагандист ниитэлээд, автоколоннын хүтэлбэрилэгшэдтэ, мүн бусад хабаатай зургаануудта дамжуулба. Энэ болоһон хөөрэлдөөн миин лэ хии зайда хосоронгүй, саашадаа өөрынгөө бодото дүн асарха бээ. Тэрэшэлэн үйлэдбэритэй политһуралсалай холбооe улам бэхижүүлхэ гээшэ пропагандистнуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

А. ДОВГАНЬ,
КПСС-эй Железнодорожно райкомой парткабинедые даагша.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ҮҮРГЭ

Манай районой партийна организаци политһуралсалые хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол шухала хэрэг гэжэ тоолодог. Тиимэһээ тус асуудалда партиин райком, тэрэнэй пропаганда болон агитациин таһаг, партийна организацинууд һуларшагүй анхарал хандуулдаг юм.

1980—1981 онуудта политһуралсалай эхилхын урда тээ бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Жэлһээ жэлдэ пропагандистнуудай бүридэл һайжаруулхые оролдодогбди. Тэдэнэй ехэнхинь дээдэ эрдэмтэй, политическэ талаараа түгэс бэлэдхэлтэй, коммунис үндэр мэдэрэлтэй, эдэбхитэй бэрхэ хүнүүд болоно. Зунай элдин сагта пропагандистнуудай заншалта слёт үнгэргэгдэгбди. Тэрэ слёт дээрэ политһуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд шүүмжэлхы, шэнжэлхы шэглэлтэйгээр согсологдожо, ерэхэ жэлдэ ажалаа яажа һайжаруулхаб гэһэн бодолтойгоор урдахи зорилгонуудаа пропагандистнууд тодорхойлдог. Мүн лэ һуралсалай жэлэй үедэ пропагандистнуудтай хэдэн удаа семинар үнгэргэгдэдэг.

Гараһан жэлдэ пропагандистнуудай, политһуралсалай бүхы эдэбхитэдэй урда тон харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Районой партийна һуралсалай 65, экономическа һуралсалай 47, комсомолой һуралсалай 27 болон коммунис ажалай 20 һургуулинуудта һурадаг ажалшад партиин ээлжээтэ XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые тон гүнзэгыгөөр шудалан үзэжэ, зүбшэжэ байна. Энэ хүдэлмэриие зохёохы оршон байдалда ябуулха шухала гэһэн эрилтэ пропагандистнуудай урда табигдана.

Эрхим бэлэдхэлээрээ, дүршэл шадабаряараа шалгарагшадай тоодо «КПСС-эй үзэл сурталай хүдэлмэриин гол шухала асуудалнууд» гэһэн теоретическэ семинарнуудые ударидагшад Д. В. Ванчикова (Хэжэнгын дунда һургуули), В. Г. Ширибон (Дунда-Худанай дунда һургуули), В. Е. Балашова (Дээдэ-Худанай дунда һургуули), марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудые шудалдаг һургуулиин пропагандистнууд И. Н. Одарюк (Чисаанын совхоз), Т. Г. Иванов («Первомайский» совхоз), В. Д. Жерлов (Ермаковско ГРП) болон бусад ороно.

Чисаанын совхозой Булагай һү һаалиин фермын коммунис ажалай һургуулида һаалишад, тугалшад, үхэршэд хабаададаг юм. Тус һургуулиин шагнагшад хэды табан жэлэй туршада ажалай эрхим жэшээ харуулжа ябана. Политһуралсалдаа эдэбхитэйгээр хабаададаг байһаниинь тэдэнэй шэн габьяата ажал хэрэгтэ ехэ һайнаар нүлөөлиз. Һү гүрэндэ худалдаха арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые нёдондо жэлэй май һарада булагайхидай дүүргэһэн тухай бүхы манай республика дуулаһан байха. Мүн КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа түрүү фермынхид амжалтатайгаар дүүргэхэ байха гэжэ найдагдана.

В. АЛЕКСЕЕВА,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой парткабинедые даагша.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭ

«Би — барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив ажаллажа, һүүлэй сагта һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Барилга хэхэ һарв бүриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргэдэг байһаараа магтаалда нэгэтэ бэшэ хүртэнэ. Тус коллектив үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур хэдэн зуун мянган түхэригэй барилга хэһэн байна. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн социалис уялгаяа тэдэнэр амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эдэнэр бүришье эршэтэйгээр барилга хэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэнэр Северобайкальск городой уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые барина, байрын гэрнүүдые, һургуули, соёлой байшангуудые бодхооно. Поездын хүдэлмэришэд бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэнэ. М. М. Баранов, А. В. Двойников, В. И. Кулов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд социалис мүрысөөнэй манлайда дабшана.

Барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив байгша оной даабариһаа гадуур [illegible] мянган түхэригэй барилга [illegible]жэ, түсэбөөр хараалагдаһан объектнүүдые сүм ашаглалтада тушаахаар уялга абаба. [illegible] дэнэр ажалайнгаа амжалтануудые КПСС-эй XXVI съездэ зорюулна.

А. КРИВОЙ,
манай штатнабэшэ корр.
Хойто-Байгалай район.

ДУТАГДАЛНУУДЫЕ УСАДХАХА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАА

Республикымнай хэлхеэ холбооной эдэбхитэдэй зүблөөн боложо үнгэрбэ. Тус зүблөөн дээрэ республикын хэлхеэ холбооной предприятинуудай үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1981 оной шухала зорилгонууд тухай асуудалаар Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной техническэ үйлэдбэриин управлениин начальник В. Р. Очиров элидхэл хэһэн байна.

Республикын хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Кабельна болон радиорелейнэ утаһа татаха хүдэлмэри улам саашадаа үргэлжэлүүлэгдэжэ, юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, хоёр дахинаар утадхагдаа. Телеграфна хэлхеэ холбоон автоматизацилагдажа байнхай. Телетайп хэрэглэдэг албан зургаануудай тоо табин процентээр дээшэлээ, 74 мянган гэр бүлэдэ радио нэмэжэ оруулагдаа. «Орбита-2» түхэлэй хоёр станци ба «Экран-4М» системэ ашаглалгада орожо, республикымнай холын районууд, илангаяа БАМ-ай Буряадай участогай посёлогуудта ажаһуугшад Эхэ оронойнгоо ниислэл Москваһаа теле-дамжуулга хараха аргатай болоо.

Газетэ, журнал болон ажалшадай бэшэгүүдые ээдтэнь түргэнөөр хүргэхэ 226 пунктын хүдэлмэри оньһожоруулагдажа, почтын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалынь хүнгэдхэгдөө.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ Прибайкалиин, Захааминай, Хойто-Байгалай районуудай хэлхеэ холбоонюй хүдэлмэрилэгшэд илангаяа һайнаар ажаллажа гараа.

Телефонно - телеграфна станциин телефонистканууд Н. Л. Спиридонова, Л. С. Протопопова, В. В. Кузнецова, Г. Н. Ефимова гэгшэдэй, телеграфистканууд Л. В. Волкова, З. С. Михалева, Р. М. Козлова гэгшэдэй шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй тоосоогоор ажаллажа байһаниинь элидхэл дотор тэмдэглэгдээ.

Республикын хэлхеэ холбооной 400-гаад хүдэлмэрилэгшэд 1980 ондо «Социалис мүрысөөндэ илагша», «Арбадахи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагданхай. Гэхэтэй хамта республикын хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад үйлэдбэридөө, албан хэрэгтээ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгонууд тухай элидхэлшэ тодорхойгоор тогтожо хэлээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад управлениин хүтэлбэриин, хэлхеэ холбооной предприятинуудай цехүүд болон участогуудай хүдэлмэриин дутуу дундануудые шүүмжэлээ, шухала һанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Улаан-Үдэ, Закаменск, Хяагта хотонуудта, Хори тосхондо автомат-телефонуудай 30 процентнь удаан саг соо хүдэлнэгүй. Хоринын, Яруунын ба Ахын районуудта телефоной утаһан таһараад, тэрэниие заһабарилга унжагайруулагданхай. Эдэ дутагдалнуудые Захааминай районой хэлхеэ холбооной узелай начальник В. Х. Хурганов, хэлхеэ холбооной Хоринын электронно-техническэ узелай начальник А. Б. Дашеев болон бусад шүүмжэлһэн байна.

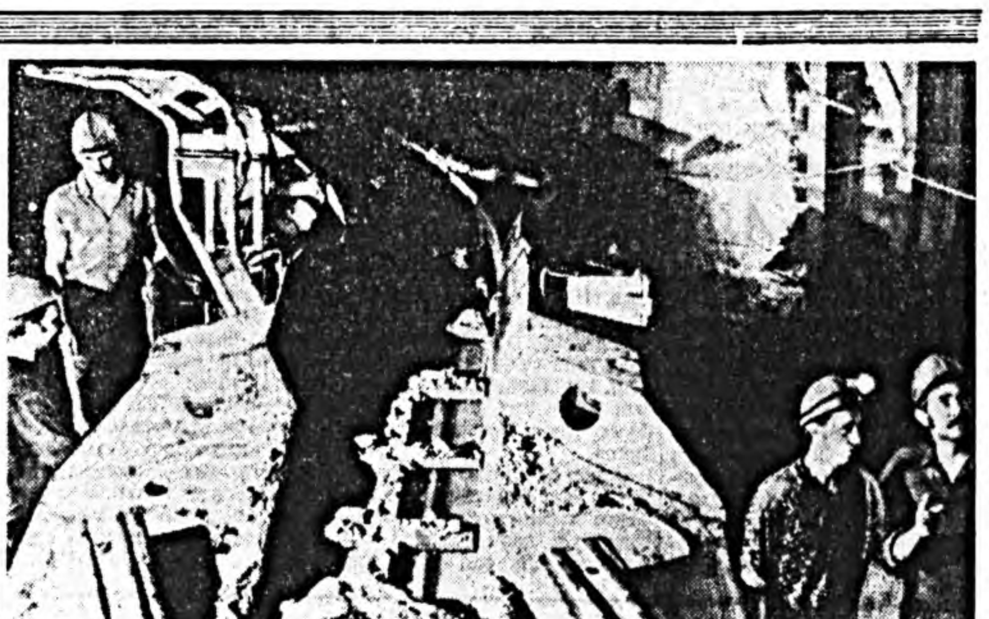
Баунтын, Хурамхаанай, Хоринын районуудта хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Баунтын, Бэшүүрэй, Зэдын, Загарайн болон Яруунын районуудта телеграмманууд ээдтээ саг болзортоо хүргэгдэнэгүй, зарим корреспонденцинүүдэй үгы болошодог ушар үзэгдэнэ.

Хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэдые гэр байраар муугаар хангадаг дээрэһээ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалһаа гаража ошохо ушар олошоронхой. Автобазын жолоошодой дунда ажалай журам һула, хүдэлмэрилэгшэдэй дунда техническэ һуралсал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэ тушаа почтын 15-дахи отделениин почтальон Людмила Спектор, автобазын жолоошон Николай Михалев, телефонистканууд Татьяна Меркушева, Галина Воробьева гэгшэд хэлээ.

Манай республикын хэлхеэ холбоошодой юһэн жэлэй туршада мүрысэжэ байһан Амарай болон Шэтын областьнуудай хэлхеэ холбооной управленинүүдэй түлөөлэгшэд Ж. С. Васильева, Б. А. Ермолаев гэгшэд өөһэдынгөө ажал хэрэг тухай тогтожо хэлээд, Буряадай хэлхеэ холбооной управлениин хүдэлмэрилэгшэдые байгша ондо социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхээр уряалаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн хүршэнэрэйнгөө уряае хүндэтэйгөөр абажа, 1981 оной социалис уялгануудые баталан абаа.

Л. РИНЧИНО,
манай корр.

Хойто-Муяын 15,3 километр утатай тоннелиин малтагдажа эхилһэн сагһаа хойшо эгээ хоёр жэл үнгэрбэ. БАМ-ай Буряадай участогай тоннельшэд 1978 оной январиин 28-да Хойто-Муяын зүүн порталые малтан үрэмдэжэ эхилһэн байна. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо гол тоннелиин 8000 погонно метр, транспортно-дренажна штольнинуудай 8600 погонно метр газар үрэмдэгдэн малтагдаа. Энэ хэрэгтэ һомологдоһон ехэ мүнгэн гаргашалагдаа, ехэ ажал хэгдээ гээшэ. Гэбэшье тоннельшэдэй хэхэ ажал үшөөл ехэ.

Коммунист Ю. Д. Никитинэй (хоёрдохи зураг дээрэ) хүтэлбэрилдэг проходчигуудай бригада Хойто-Муяын тоннелиин зүүн талаһаа 800 погонно метртэ үрэмдэлгэ хэһэн байна. Юрий Дмитриевич 1974 ондо БАМ-ай Буряадай участогта түрүүлэн ерэһэн намтартай. «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин парткомой гэшүүн, 11-дэхи тоннельнэ отрядай партбюрогой гэшүүн Ю. Д. Никитин Абакан—Тайшет гэһэн харгы дээрэхи тоннель малталсаһан, Харьковта метро барилсаһан. Дүй дүршэлтэй тоннельшэн бригадынгаа гэшүүдэй (нэгэдэхи зураг дээрэ) дунда хүндэтэй хүниинь, һурган хүмүүжүүлэгшэнь болонхой.

Хойто-Муяын тоннель — шэнэ табан жэлэй барилга, БАМ-ай ерээдүй. Хойто-Муяын тоннельшэд парти болон правительствын хараалһан түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө оролдоно. Мүнөө партиин XXVI съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада батаар жагсанхай.

М. СИБИРЯГАН фото.

КПСС-эй ЦК-гай ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭБДИ

АЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ТУҺАТАЙ

«ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫНУУДТА МЯХА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ. ЗАЛУУ МАЛ, ТЭЭЖЭЛ, ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭ БА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ХУДАЛДАЖА АБАХАДАНЬ ЭДЭНЭРТЭ ТУҺАЛХА».

Шубуунай шэнэ байрые ашаглалгада оруулха ушар гансал бройлер үсхэбэрилгын «Линдовское» гэжэ нэгэдэлэй бэшэ, мүн Горькийн хотын хэлхеэ холбооной аппаратурын заводой мэргэжэлтэдэй анхарал татаба. Ушарынь гэбэл, нэгэдэлэй газар дээрэ бодхоогдоһон энэ жэшээтэ һайн байрые завод баряа юм. Заводой хамһабариин ажахыда нэгэдэлэй ажалшад хүдэлнэ.

Мүнөө болотор заводууд ургаса хуряалгын хүдэлмэриин үедэ колхоз, совхозуудта туһаламжа, ямар нэгэн барилгын проект табижа гү, али барилга хэжэ, шефскэ туһаламжа үзүүлдэг һэн. Энэнь тон шухала, хэрэгтэйшье һаа, тиимэ ехэ ашаг үрэ үгэдэггүй бэлэй.

Харин мүнөө областиин промышленна ба хүдөө ажахын хэдэн коллективүүд хоорондоо хэлсээ баталха гэжэ шиидэнхэй. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, колхоз, совхозой ямар нэгэн һалбариие хүгжөөлгэдэ завод туһалаад, тэрэнэйнгээ түлөө продукциин зарим хубиинь абадаг байха юм. Малай байрануудые бариха, элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые теплицнэ ажахынуудта хоёрдохёо хэрэглэхэ, эгээл хүндэ хүшэр хүдэлмэриие бүхы дээрэнь оньһожоруулха талаар хэлсэнүүд баталагдахаар хараалагдана. Иимэ хэлсээн али алинданьшье ашагтай туһатай байха бшуу.

Жэлдээ 120 тонно бройлерой мяха үйлэдбэрилхэ хүсэтэй шубуунай энэ байрые барилгада хэлхеэ холбооной аппаратурын завод 150 мянган түхэриг гаргашалһан байна. Харин заводой коллективэй бээ даагаад иимэ барилга бодхоохо гээ һаань, һураггүй ехэ мүнгэн хэрэгтэй болохо һэн. Ушарынь гэбэл, «Линдовское» гэжэ нэгэдэл проектно-сметнэ документацяар болон технологическа түхеэрэлгээр заводые хангаһан, шубуудай байра бариха участок хубаарилһан байгаа.

Эндэ гансал мүнгэ зөөри бэшэ, мүн саг алмагдана. Гадна нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд шубуудай хойноһоо харууһалдаг, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха хүдэлмэри бэелүүлдэг юм. Энээнэйнь түлөө завод тогтоогдоһон гуримаар тоосоо ааб даа.

Предприяти хамһабариингаа ажахыһаа жэлдээ 60 тонно хүрэтэр шубуунай мяха абадаг байха юм. Энэнь тэрэнэй барилгада һомологдоһон гаргашые түргэнөөр харюулха арга олгоно. Теэд нүгөөдүүлынь шье үри шэридэ орохогүй. Продукциин хахад хубинь тэдэнэй болоно ха юм. Тэрэниие түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдаад, ехэ ашаг олзо олохо, өөһэдынгөө столоводо хэрэглэхэ гү, али тэрэл заводтоо зохихо сэнгээр худалдаха аргатай.

Сэхыень хэлэхэдэ, тэжээлэй асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар. Түрүүшээр нэгэдэл доторойнгоо нөөсэ тэжээлээр предприятиин хамһабариин ажахые хангажа байхые уялгаланхай. Гэбэшье тэжээл үйлэдбэрилгые эмхидхэхын тула завод газарай участогтай болохые оролдоно. Тэжээлэй нөөсэнүүдые байгуулхаданьнэгэдэлдэ туһаламжа, энээнэй түлөө хубитаяа абаха [illegible] нэгэ арга бии.

Энэ талаар бодомжо[illegible] олон, тэдэниие ами аминда[illegible] зүбшэн хэлсэхэ хэрэг[illegible]. Зүгөөр иимэ харилсаа хо[illegible]бооной ашаг үрэ ехэ. «Ли[illegible]довское» нэгэдэл үшөө таб[illegible] коллективтэй хэлсээ бат[illegible]ланхай. Иимэ үндэһөөр ш[illegible]һабариин ажахынуудые хү[illegible]жөөхэ гээшэ арбан нэгэдэ[illegible] табан жэлдэ шиидхэгдэ[illegible] зорилгонуудай нэгые бэ[illegible]лүүлхэ нүлөө ехэтэй арг[illegible] болоно гэжэ тэдэнэр тоо[illegible]но.

В. ИОНОВ,
ТАСС-ай корр.

Горький.

МНРП-гэй БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

СОЁЛОЙМНАЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Монгол оронийе капиталис бэшэ хүгжэлтын замда гаргажа, социализм байгуулхын түлөө тэмсэжэ байха үедөө Монголой Арадай-революционно парти (МНРП) үндэһэн соёлые хүгжөөлгэдэ онсо анхарал сар үргэлжэ хандуулжа байһан гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Арадай Ехэ хуралай Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал тэмдэглээ һэн.

МНРП-гэй холын хараата, зоригжол түгэс политика эрхилһэнэй ашаар үндэһэн түхэл маягтай, социалис удхатай, интернациональна шэнжэ шанартай соёл гэгээрэл манай орондо урагшатайгаар хүгжэжэ байнхай. Шэнэ соёл, искусство байгуулха үедөө урданай оюун бодолой баялигуудые, бүхэдэлхэйн соёл болбосоролой туйлалтануудые шүүмжэлхы хараа шэглэлтэйгээр ашаглан хэрэглэхэ гэжэ заанһан сэсэ мэргэн ленинскэ гол әһые МНРП өөртөө хүтэлбэри болгон абажа ябаа.

Арадай хубисхалай урда тээ уран һайханай, соёл-гэгээрэлэй нэгэшье эмхи зургаангүй байһан орон дотор соёлой хубисхал бэелүүлһэнэй ашаар түүхын богони болзор соо байгуулагдаа гэбэл: Гүрэнэй оперо болон баледэй, Гүрэнэй драмын, үхибүүдэй болон кукольна театрнууд, дуу, хатарай ансамбльнууд, уран һайханай ба баримтата фильмүүдэй киностуди, хэдэн мянган библиотекэ, музейнүүд, байрын ба нүүдэл кино-түхеэрэлгэнүүд, клубууд, соёлой байшангууд. Зүгөөр парти ба арадай хэрэгтэ үнэн сэхэ байдаг, ажалша зоной дундаһаа мүндэлэн гараһан шэнэ интеллигенци хадаа соёлой хубисхалай эгээл тобойсо харагдаһан үрэ дүнгынь болоно.

Тэрэ үеын ниитын байдал, революционно үзэл бодол тодо хурсаар, үргэнөөр харуулһан зүжэг, сценкэнүүдые табидаг драмын ба хүгжэмэй кружогууд байгша зуун жэлэй хорёод онуудта бии болобо. Тэдэ кружогууд олошоржо, репертуарынь баяжажа, хубисхалта искусство халуунаар дэмжэдэг бэлигтэй драматург, режиссёр, актернууд шалгаран гараа, 1931 ондо Монголой түрүүшын мэргэжэлтэ театр нээхэ арга олгогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо монгол театр далижажа, хүгжэлтын алдарта замаар урагшаа дабшаа.

1933 ондо Москвада үнгэрһэн революционно театрнуудай уласхоорондын фестивальда манай театр амжалтатайгаар хабаадаба. Энэ ушар хадаа гансашье түрүүшын мэргэжэлтэ театрай зохёохы ёһоной ургалтада бэшэ, харин шэнэ үе сагай манай театральна искусствын бүхы хүгжэлтэдэ хүсэтэ нүлөө үзүүлбэ. МНРП-гэй үзэл сурталай хүдэлмэридэ ургаа аша туһатай байһан түрүүшын театр улад зондо һайшаагдажа, алдар суутай боложо, театральна эмхи зургаануудые удам дэлгэрүүлхэ гэһэн эрилтэ табиба.

Хэды олон гайхамшагта драматург, режиссёр, уран зураашад болон артистнуудые манай Монголой театр арадай засагай жэлнүүдтэ һурган хүмүүжүүлжэ, үргэн харгыдань гаргаа!

Бүхы дэлхэйн классическа, мүнөө үеын, илангаа совет театрай туйлалтануудтай Монголой театр таһаршагүй холбоо барисаатай байдаг заншалтай. Софоклой «Эдип хаан», Лопе де Вегын «Хонидой булаг», К. Гольдониин «Хоёр ноёдой барлаг», Ж.-Б. Мольерэй «Скапенэй уршагта ябадалнууд», В. Шекспирэй «Гамлет», Н. Гоголиин «Ревизор» гэхэ мэтэ эрхим томо зохёолнууд тэрэнэй сценэ дээрэ табигдаа.

Монголой Арадай Республикын правительствын шиидхэбэриин ёһоор, 1963 ондо Гүрэнэй оперо болон баледэй театр байгуулагдаба. Тэрэ халтад гэхэдээ, дэлхэй дээрэхи хүгжэмэй эгээл залуу театрнуудай нэгэн байһан байха. Богони сагай туршада энэ театр монгол композиторнуудай хэдэн арбаад оперо, баледүүдые найруулан табиһан намтартай. Тэрэшэлэн дэлхэйн классикын зохёолнуудаар театрайнгаа репертуарые улам үргэдхэнэ. Тэдэнэй зарим заримыеншье нэрлэбэл: П. Чайковскиин «Евгений Онегин», Д. Вердиин «Травиата», Д. Пиччиниин «Мадам Баттерфляй», Дж. Россиниин «Севилиин цирюльник», Ш. Гуногой «Фауст», А. Аданай «Жизель», Л. Минкусэй «Дон Кихот», С. Прокофьевой «Золушка» гэхэ мэтэ оперо, баледэй искусствын дээжэнүүд. Оперо болон баледэй театрай бээ даагаад хүдэлэлгэ, классическа болон үндэһэтэнэй авторнуудай зохёолнуудые найруулан табилга хадаа театрай бүхы коллективэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэдэ, хүгжэмэй гоё һайханиие харагшадай ойлгохо мэдэрэлые хүмүүжүүлгэдэ ехэхэн үүргэ дүүргэжэ үргэлжэлһөөр.

Гүрэнэй хүүгэдэй болон кукольна театрнууд монгол авторнуудай зохёолнуудһаа гадна, Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын, Чехословакиин Социалис Республикын, Венгрнин Арадай Республикын болон бусад оронуудай драматургнуудай зүжэгүүдые сценэ дээрэ табижа, эдир харагшадые социализмын, аха дүү оронуудай бага наһатан болон эдир үетэнэй ажабайдал болон хүсэлэл эрмэлзэлтэйнь танилсуулжа, тэдэниие хүдэлмэришэн ангиин интернациональна үзэл бодолдо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлдэг юм.

Социалис Монголой театральна искусство мүнөө үедэ хүгжэлтынгөө шэнэ шатада шэлжэн оронхой. Тиихэдээ мүнөө үеын асуудалнуудые шиидхэжэ, хүдэлмэришэн ангиин, хамтаралта арад зоной, ажалша интеллигенциин түлөөлэгшэдэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ дүрэнүүдые байгуулжа, үзэл сурталай үндэр мэдэрэлтэй, МНРП-гэй хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар хүн зониие хүмүүжүүлхэ зорилго нэн түрүүшын ээлжээндэ табидаг.

Монгол арад гээшэ хүгжэм дуунай искусствын талаар хэр угһаа хойшо баян юм. Революциин урда тээ энэ хүгжэм дуун хоёр эгээл хүгжэнги хубинь байһан бэлэй. Арадай классическа түхэл маягаа үни хада оложо абаһан «уртын» дуун гээшэ энэ талаар үльгэр жэшээ боложо үгэмөөр. Тэдэнь мүнөө хүрэтэр бүхы дэлхэйн хүгжэмдэ дуратайшуулай болон мэргэжэлтэдэй анхарал татаһаар.

Эхэ оронойнгоо түгэлдэр хүсые, гэрэлтэ ерээдүйе магтаһан арадай гайхамшагтай дуунууд хубисхалай түрүүшын жэлнүүдтэ зохёогдон дэлгэрээ һэн. Харин хорёод-гушаад онуудта түрэл хизаараа, малшадай ажал хүдэлмэри, ажабайдалда үзэгдэһэн шэнэ ехэ хубилалтанууд тухай дуунууд мүндэлөө. Эдэ жэлнүүдтэ ороной городууд болон аймагуудта дуунай, хуур хүгжэмэй ансамбльнууд, арадай хүгжэмэй кружогууд байгуулагдажа, тэдэнэй аша туһаар хүгжэмэй шэнэ искусствын үндэһэ һуури табигдаһан юм.

1940-өөд онуудта орон дотор хүгжэмэй профессиональна искусство хүгжөөхэ эрхэ байдал байгуулагдажа, тэрэнь арадай аман зохёол болон дэлхэйн классическа баялигай дүршэл шадабари шудалһанай үндэһэ һуури дээрэ хүгжэн бэежэһэн байна гээшэ.

Монгол хүгжэмэй амжалта дэбжэлтэнүүдэй таһаршагүй нэгэ хубинь гэбэл, гүйсэдхэхы соёлой хурдан түргэн ургалта болоно. Монгол оперын олохон дуушад гансашье нютаг орондоо бэшэ, мүн хилын саагууршье мэдээжэ болонхой. Гүрэнэй филармониин симфоническа оркестр манай ороной гүйсэдхэхы соёлдо ехэхэн хубитаяа оруулдаг юм. Тэрэнэй репертуарта И. Гайдн, В. Моцарт, Л. Бетховен, Ф. Шуберт, П. Чайковский, Д. Шостакович болон бусад классигуудай симфонинууд, мүн монгол авторнуудай зохёолнууд бии юм.

«Баян Монгол», «Соёл эрдэни» гэжэ эстрадна ансамбльнууд шагнагшадайнгаа дунда алдар суутай болонхой. Тэдэ СССР, Куба, ГДР, Венгри болон Чехословакяар һүүлэй жэлнүүдтэ аяншалһан, бэлиг шадабаряа харуулһан байна.

Үндэһэн хүгжэмэй инструментнүүдэй хэдэн арбаад оркестрнүүд байгуулагданхай. Тэдэнэй репертуарынь янза бүриин, баян.

1935 ондо Монголой киноискусствын үндэһэ һуури табигдаа һэн. Мүнөө тэрэ нилээд дэлисэтэйгээр хүгжэнэ. «Монголкино» гэдэг киностуди жэл бүри 6—7 уран һайханай фильм, баримтата 60 кино, 24 хэһэг «Сонин» гэжэ нэрэтэй суглуулбари гаргадаг, хилын саанахи 40-өөд кино монгол хэлэн дээрэ оруулдаг байна.

Кино зохёолгын темэ улам үргэн болоно. Монгол арадай баатарлиг тэмсэл, социалис байгуулалтын амжалтанууд, манай хүнүүдэй оюун сэдьхэлэй хүгжэлтэ болон бусад темэнүүд бэелүүлэгдэнэ.

20000 хүнэй һууритай циркын шэнэ байшан 10 жэлэй саада тээ Улаан-Баатарта баригдаа бэлэй. Москвагай циркын болон эстрадын искусствын Гүрэнэй училищи, Улаан-Баатарай һургуули-студи дүүргэһэн хэдэн арбаад залуу артистнууд циркдэ һүүлэй жэлнүүдтэ ороод, хүдэлжэ байнхай.

Циркын репертуар үргэншье, олоншье янзын. Монгол артистнуудай алдар суу гансашье орон нютагтаа бэшэ, харин хилын саагуур холо таранхай. Монгол циркын өөрсэ шэнжэ түхэлыень тодорхойлдог, тэрэнэй программада гол һуури эзэлдэг пластическа этюдүүд, мори һорилгын болон акробатическа номернууд олоной дура татадаг.

Уран зурагай искусствын һалбаран хүгжөөлгэдэ соёлой хубисхалай дэлисэ үргэн харгы нээжэ үгөө. Арадай Монголой уран зурагай искусствын түрүүшын бүтээл болоһон зураг дээрэ мэдээжэ уран зурааша Шарав ажалша арадые шэнэ байдалда уряалжа, дунгар бүрөө үлеэһэн, намын гэшүүн— монгол сэрэгшые харуулһан юм. Урданай заншалта монгол уран зурагые Европын һургуулитай зохидоор тааруулһанай үндэһэ һуури дээрэ Монгол ороной социалис удхатай, өөрсэ янзын реалис уран зурагай искусство саашадаа хүгжэнэ.

Арадай засагай жэлнүүдтэ олоһон үндэһэн шухала хубилалтануудай ашаар Монголой Арадай Республикын ном хэблэлэй хэрэг амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Мүнөө үедэ зургаан зуугаад ондо ондоо нэрэтэй 5 миллион хэһэгһээ дээшэ ном орон соомнай жэл бүри хэблэгдэн гарана. Гараһан номой хүн бүхэндэ хүртэсөөр Монгол орон эгээн хүгжэнги гүрэнүүдэй зэргэдэ үни ороһон байна.

Ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ марксистско-ленинскэ үзэл сурталай тон удха шанартай байһаниие хараадаа абан, бүри 1925 ондо марксизм-ленинизмын зарим зохёолнуудай оршуулга болон хэблэлгын талаар түрүүшын хүдэлмэри хэгдэһэн юм.

В. И. Ленинэй миллион гаран хэһэгээр барлагдаһан 60-һаа дээшэ теоретическэ зохёолнууд 50-яад онуудта ниитэлэгдэбэ. Тэрэшэлэн 60-аад онуудта 4-дэхи совет хэблэлгые оршуулһан, В. И. Ленинэй зохёолнуудай 35 боти ном хэблэгдэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ гурба гурбан ботитой Маркс, Энгельсын болон В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнууд, Ленинэй зохёолнуудай үндэһөөр 20 шахуу тематическа суглуулбари хэблэлһээ гараба.

Уран һайханай литература арадай засагай жэлнүүдтэ үргэнөөр дэлгэрээ. 8,6 миллионһоо дээшэ хэһэгтэй 1000 гаран ондо ондоо нэрэтэй ном, мүн оршуулагдаһан олон ном энэ хугасаада хэблэгдэбэ.

Арадай 20 гаран театр, арадай 160 гаран ансамбль, олон мянган клуб, соёлой байшан, кино-түхеэрэлгэнүүд мүнөө үедэ республикадамнай хүдэлнэ.

Манай хото хүдөөгэй нютагуудта 8 миллион тухай боти номһоо бүридэһэн 1000 библиотекэ болон уншалгын байшан мүнөө үедэ бии. Тэдэнэй тоодо Улаан-Баатарта Гүрэнэй олониитын, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ, үхибүүдэй, аймагуудай библиотекэнүүд ороно. Тэрэшэлэн университет, институт, техникум, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, мүн хото хүдөөгэй зарим эмхи зургаанууд болон промышленна предприятинуудтатуд бүридөө 10—16 мянган ботитой библиотекэнүүд хүдэлнэ.

Музей эрхилэлгын, түүхын дурасхаалта хүшөө газарнуудые хамгаалгын хэрэгтэ ехэ анхарал мүн лэ хандуулагдана.

Ажалшадай үзэл сурталай-политическэ, оюун бодолой болон эстетическэ хүмүүжүүлгын хэрэгтэ социалис соёл, искусствын үүргые дээшэлүүлхэ, соёлой ба искусствын эмхи зургаануудые олошоруулха, тэдэнэй материальна үндэһэ һуури бэхижүүлхэ зорилго партимнай табина. Гадна арадай уран һайханай хүдэлөөе улам дэлгэрүүлхэ, уран зохёол, искусствын бүтээлнүүдэй удха шанарай болон үзэл сурталай хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала гэжэ онсологдоно.

Манай орондо социализм байгуулгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ үедэ дурсагдаһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэ тон ехэ удха шанартай байха зэргэтэй.

БАДАМСҮРЭНГИЙН ИШВААНЖИЛ,
МНР-эй Соёлой министерствын соёл-гэгээрэлэй таһагые даагша.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Монгол циркын залуу артистнууд пластическа этюд харуулжа байна; 2. Улаан-Баатар. Хүгжэмэй-хореографическа училищида.

С. АЛТАНГЭРЭЛ

МАНАЙ ПАРТИ

Түрэжэ үдэһэн тала нютагтаа
Түшэжэ үндылгэһэн эхэ, эсэгэдээ
Хубиин һайнние үршөөһэн
Хубисхалта засагтаа
Хубилашагүйгөөр,
Наһаараа дуратайб.
Партяараа бахархалтайб,
Партим намдаа дуратай.
Манай парти,
Манлай парти!
Монгол арадай
Хубисхалта парти!

Сэлмэг хүхэ тэнгэридээ,
Сэнгүү һайхан зол жаргалдаа,
Сэсэглэн хүгжэһэн Эхэ орондоо
Сэлмэг элшэ нарандаа
Сэдьхэлээрээ,
Наһаараа дуратайб,
Партяараа бахархалтайб,
Партим намдаа дуратай.
Манай парти,
Манлай парти!
Монгол арадай
Хубисхалта парти!

Табан хушуун малдаа,
Талада халюурһан
Таряа будаадаа,
Амгалан һайхан ажабайдалдаа
Ами наһаараа дуратайб.
Партяараа бахархалтайб,
Партим намдаа дуратай!
Манай парти,
Манлай парти!
Монгол арадай
Хубисхалта парти!

Агуу Жанжан Сүхэ-Баатарай
Анха үүсхэн байгуулһан
Бүрэн эрхэ сүлөөдөө,
Дүүрэн энхэ жаргалдаа
Бүхы наһаараа дуратайб,
Партяараа бахархалтайб,
Манай парти,
Манлай парти!
Монгол арадай
Хубисхалта парти!

Г. ЦЫБИКОВ
буряадшалба.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ХОЛЫН ГЭЖЭ ХОХИДОНОГҮЙ

Үхибүүднай һайн байһай, бэрхэ хүнүүд болоһой гэжэ ганса түрэлхид бододог, оролдодог бэшэ, мүн лэ манай гүрэн түрэ энэ нангин хэрэгтэ аргагүй ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Хүдөө нютагуудай үхибүүдые городойхиһоо дутуугүйгөөр, алишье талаарнь адли тэгшээр хүмүүжүүлхэ гээшэ мүнөө сагай эрилтэ болоно.

Энэ хэрэгтэ холын Ярууна нютагта хэр ехэ анхарал оролдолго хандуулагданаб гэжэ хаража үзөө. Нарһатада үхибүүдэй долоон жэлэй хүгжэмэй һургуули үнинэй хүдэлдэг, нилээн олон үхибүүд энэ һургуулида һуража, хүгжэмэй далайн эхин «таабаринуудые» шудалан таажа гарадаг байна. Мүн районой соёлой байшанда үхибүүдэй хэдэн кружок хүдэлдэг юм.

Үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулида хамта 87 хүүгэд һурана. Эдэнэртэ хүгжэмэй тусхай мэргэжэлтэй долоон багшанар заадаг. Тус һургуули зургаан класстай. Фортепиано болон баян дээрэ наадажа һураха классуудта үхибүүд ехэ олоороо ородог. Мүн буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүд — чанза, хуур дээрэшье наадажа һураха дуратайшуул үсөөн бэшэ юм. Үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулида гансал хүгжэмэй али нэгэ инструмент дээрэ наадажа һурадаг бэшэ, харин теоретическэ бэлэдхэлтэй болодог байна. Тиимэһээ хүгжэмэй грамотатай, сольфеджиотой, хүгжэмэй тусхай литературатай тон дүтэ танилсуулха гэһэн эрилтэ үхибүүн бүхэндэ табигдадаг.

Хүгжэмэй һургуули хэшээлнүүдээ хэхэ таарамжатай байратай болонхой. Халуун зун байхада, хэрэгтэй заһабаринуудые хэһэнэйнгээ ашаар һургуули соонь мүнөө дулаан.

Түс һургуулиин директор Геннадий Потылицынтэй хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэдэ, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

— Бидэндэ һайн хүдэлхэ эрхэ байдал олгогдоо гэхэдэ, буруу болохогүй. Классууднай уужам, һаруул юм. Зүгөөр юунһээшье шухалань гэхэдэ, һургуулимнай дулаан. Пианино болон баянаар дуталдаабди гэжэ хэлэхын аргагүй. Теэд буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүдээр, илангаяа хуур, чанзаар дуталданабди...

Нарһатын соёлой байшан соо үхибүүдтэ зорюулагдаһан олон кружогууд хүдэлдэг. Соёлой байшангай үхибүүдэй секторые хүтэлбэрилэгшэ Виктор Заичкин бэрхэ мэргэжэлтэ юм. Тэрэ өөрынгөө хэрэгтэ ёһотоор дурлаһан хүн гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тиимэһээ үхибүүдэй секторэй хүдэлмэри урагшатай ябадаг. Кружогуудай хүдэлмэри түсэблэгдэдэг. Түсэб табилгада комсомолько организацинууд, һургуулиин багшанар, түрэлхид хабаададаг юм.

Секторэй түсэбтэ ямар хэмжээ ябуулганууд ороноб гэжэ хараад үзөө. Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ, тематическа үдэшэнүүд, ерээдүйн сэрэгшын клуб, ахалагша классай һурагшадай «Сасуутан» гэжэ клуб, ленинскэ уншалганууд, эстетическэ болон ажалай хүмүүжүүлгэ, «Мальчиш-Кибальчиш» гэжэ клуб, конкурс болон викторинануудые тооложо болоно.

Хоровой болон «Веселые нотки» клубай кружогуудые Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша Людмила Марковна Черепанова хүтэлбэрилдэг байна. Хоровой кружогто хорин хүүгэд ябадаг. Тэдэнэр олон дуунуудые сээжэлдэдэг, өөһэдыгөө репертуарые саг үргэлжэ шэнэдхэжэ байдаг юм. Тиихэдэ «Веселые нотки» клубай кружогто хорин хоёр үхибүүд ябадаг.

Теэд Людмила Марковнагай хүдэлмэри энээгээр дүүрэшэдэг бэшэ. Тэрэ һургуулинуудай хоорнуудта ехэ туһа хүргэдэг. Гэхэтэй хамта Л. М. Черепанова бүгэдэндэ мэдээжэ «Ярууна» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ ба хормейстерынь юм. Иимэ дүршэлтэй багшада заалгажа байһан үхибүүдэй уран һайханай эхин шататай танилсалга тэдэнэй үнжэгэн сэдьхэлдэ бүхөөр тунадаг байһаниинь элитэ.

Аяар холын Яруунада һуудаг үхибүүд городто байдаг үхибүүдһээ юугээршье дортоногүй гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ

В. САМБУЕВ.

ЖЭШЭЭТЭ ТРАКТОРИСТ

Захааминай районой онь һожоруулагдамал лесхозой тракторист коммунист Н. Н. Бутин районойнгоо партийна конференцидэ хабаадажа, нүхэдтөө хөөрэхэ ехэ һонинтой бусаһан юм.

Ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдэй найдаһан лэ ажалые шууд түргэнөөр, заагдаһан болзор соонь, һайн шанартайгаар бүтээдэг нүхэр Н. Н. Бутин эндэ арба гаран жэл соо хүдэлнэ. Тэрэ хэһэн лэ ажал дээрээ үльгэр жэшээ харуулдаг.

Б. ШОЕНОВ.

АМЖАЛТА ТУЙЛАНАД

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэн Бэшүүрэн филиалай коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай XXVI съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ М. М. Утенкова М. К. Серебрякова хоёрой бригаданууд эрхимлэжэ ябана.

Дурсагдаһан хоёр бригадануудай хойноһоо Г. В. Ефремова, Н. А. Мороз гэгшэдэй бригаданууд амжалта түгэс дабшан ябана.

М. ОЧИРОВ.

АРАДАЙ УРАН БЭЛИГЭЙ БУЛАГ

Жолоошон Ээрик Охтла ажалһаа ерэжэ, комбинезоноо тайлаад, соёлой байшанда болохо авторска концертдэо ошобо.

Тусхай һургуулигүй Эстониин энэ композитор хүгжэмэй олон зохёол бүтээһээрээ мэдээжэ болонхой.

40 жэлэй саада тээ Э. Охтла түрүүшынгээ дууе бэшэһэн байгаа. Мүнөө тэрэ 100 гаран зохёол, инструментальна пьесэ, духовой оркестрэй гүйсэдхэхэ зохёол бэшэнхэй.

Эстониин мэдээжэ эстрадна дуушан Велло Орумецын намтар композиторай дуунуудаар эхилһэн байха юм. Эдир скрипкэшэдэй республиканска ансамбль Кремлиин Съезднүүдэй ордоной ендэр дээрэ композиторай зохёолнуудые гүйсэдхөө һэн. Тэрэнэй зохёолнууд Эстонидо үнгэргэгдэдэг дуунай олохон һайндэрнүүдтэ зэдэлдэг. Республикын мэргэжэлтэ олохон коллективүүд тэдэниие концертнэ программадаа оруулдаг юм.

Ээрик бүри багаһаа хүгжэмдэ дуратай байгаа. Тэрэ мэргэжэлтэ хүгжэмшэн болохо хүсэлэнтэй һэн. Зүгөөр тэрэнь бүтээгүй. Буржуазна Эстонидо ажаһуудаг үгытэй ядуу гэр бүлэдэ тэрэнэй хүсэлэн хаанаһаа бэелхэ һэм даа. Бүри найдамтай мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэй байгаа. Тиигэжэ Э. Охтла жолоошон болоһон юм. Гэбэшье тэрэ бүхы наһан соогоо хүгжэмтэй хахасаагүй.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ХААНА, ЮУН БОЛОНОБ?

▽ **Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хэблэл КПСС-эй XXVI съездэ совет ажалшадай бэлдэжэ байһан тухай хөөрэнэ.**

БУДАПЕШТ. Венгриин «Непсабадшаг» газетын Москвагай корреспондент СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэтэй уншагшадаа танилсуулха зуураа, иигэжэ бэшэнэ: «Энэ документые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон миллион совет хүнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадалга — социалис демократиин үрэ нүлөө ехэтэй байһанай бодото гэршэ, оронойнгоо хуби заяае шиидхэлгэдэ ажалшадай хабаадалгын жэшээ болоно».

▽ **Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зорилготой зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалгын хоёрдохи шатын эхилһэндэ ехэ анхарал хандуулна.**

ПРАГА. Чехословакиин «Руде право» газетын тусхайлан тэмдэглэһэнэй ёһоор, Советскэ Союз, бусад социалис оронууд Мадридтахи уулзалгын амжалтатайгаар үнгэрхын түлэ ехэ оролдолго гаргана.

БЕРЛИН. Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалаар конференци зарлаха тухай Польшын дурадхалай шухала удха шэнжэтэй байһые «Берлинер Цайтунг» тусхайлан тэмдэглэнэ. «Великобританиин, ФРГ-гэй, Канадын ба НАТО-гай бусад гэшүүн-оронуудай зүгһөө дэмжэгдэдэг США Мадридтахи уулзалга дээрэ нэгэшье тодорхой дурадхал оруулаагүй байна. Америкын Холбоото Штадууд Түгэсхэлэй актын тобшололнуудые шахардуу байдал һуларуулгада эсэргүү харша политикадаа хэрэглэхэ, Хельсинкидэ ойлголсогдоһые бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха арга болгохо пэдэлгэ гаргана, «хүйтэн дайнай» политика баримталжа үргэлжэлһөөр» гэжэ Берлинэй «Нойес Дойчланд» бэшэнэ.

▽ **«Контрреволюционно бүлэглэлнүүд» гэдэгэй хэрэг тушаа Пекинэй тусхай сүүдэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан хэдэн олон материалнууд тунхаглагдана.** Хитад арадые гасалан зоболондо оруулһан арсашагүй хэдэн гэмтэд тушаа шиидхэбэринүүд энэ сүүдээр гаргагдабашье, тэдэнэй гол зэмэтэн — маоизм, тэрэнэй эмхидхэлшэ — Мао Цзэдун зорюута зэмэлэгдэнгүй орхигдоһон байна гэжэ «Руде право» тэмдэглэнэ.

ТОКИО. «Соёлой хубисхалай» түлөө гол харюусалгые Мао Цзэдун дааха ёһотой» гэжэ мэдүүлһэн нюуса листовконуудай Пекиндэ гараһан тухай «Токио Симбун» газетэ мэдээсэнэ.

▽ **Бусад оронуудай хэрэгүүдтэ Хитадай хамааралга тухай шэнжэлэлнүүдые Вьетнамай «Куан дои нян Зан» тунхаглаба.** «Революционно үзэл баримталһан» хэбэртэйгээр хилын саанахи маоис хараа бодолтой эмхинүүдые Пекин дэмжэнэ. Энэнь тэдэ оронуудые Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай эбгүй болгохо, тиин өөһэдөө ашаг туһада хүртэхэ зорилготой байна. Элдэб оронуудта Хитадай эмхидхэдэг һүйдхэлэй ябуулга тухай олон тодорхой баримтанууд шэнжэлэл дотор дурдагдана.

(ТАСС-.

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Польшын хэблэлэй ПАП гэдэг агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро орон доторхи ниитын ба экономическа байдалые январиин 26-най заседани дээрээ шэнжэлэн сэгнэбэ. Январиин 20-ной мэдээнүүдһээ харахада, январиин үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд энэ һарада арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһанһаа доогуур байха янзатай.

Орон доторхи экономическа байдалай муудаһанһаа шалтагаалан, хүдэлмэриин саг удаа дараалан хорсоогдохо зэргэтэй болохо гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро элирхэй лэ. Хүдэлмэриин сагые хороохо тухай асуудал правительствын, «Солидарность» гэдэг профсоюзна нэгэдэлэй ба һалбаринуудай профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй хөөрэлдэһэнэй үндэһөөр шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ Политбюро тэмдэглэбэ.

Забастовко, хүдэлмэридэ бү гарагты гэһэн уряа, ажаллахые хүсэгшэдтэ моральна хашалта хэхэ ябадал үгэеэ ойлголсолгодо туһалхагүйнь элитэ.

Шахардуу байдалые һуларуулга ба ажалай оршон байдал Польшодо шухала байна. Энэ хадаа Польшодохи ниитын, экономическа байдал шэнэдхэлгын, ПОРП-ын ЦК-гай VI, VII пленумүүдэй тодорхойлһон хараа бодолтой зохилдуулагдаһан шэнэдхэлгын гол арга болоно. Иимэ ябуулгые Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти дэмжэнэ гэжэ мэдээсэл дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

ВАРШАВА. Январиин 24-нэй субботодо зарим ажалша коллективүүдэй хүдэлмэридөө гараагүйһөө шалтагаалан, Польшын арадай ажахыда тон ехэ, 4,5 миллиард злотыһоо дээшээ хэмжээтэй гарза хохидол ушаруулагдаа гэжэ ПНР-эй Түбэй телевидени мэдээсэбэ.

ИНДИРА ГАНДИИН МЭДҮҮЛЭЛГЭ

ДЕЛИ. Пакистан ядерна зэбсэгтэй болобол, гансашье Индидэ бэшэ, мүн бусад оронуудта аюул тохёолдуулха байха гэжэ премьер-министр Индира Ганди «Сидней морнинг Геральд» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. Ядерна зэбсэглэлгые бидэ буруушаанабди. Энэ талаар Пакистантай мүрысэхые хүсэнэгүйбди гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

Японой, Австралиин ба АСЕАН-ай оронуудай хоорондо сэрэгэй харилсаа холбоо тогтоохо түсэбүүдые премьер-министр буруушаагаад, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые тогтообол, —харюугай ябуулга үүсхэхэ, дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалые улам дэбэргэхэ байха гэбэ.

Баруун оронууд яахадаа Индидэ зохихо хүндэлэлгүйгөөр ханданаб гэһэн газетын асуудалда Индира Ганди иигэжэ харюусаба: «Энээнэйнь ушар шалтагаан эли ааб даа. Хэнһээшье дулдыдадаггүй байһандамнай тэдэнэр дурагүйтэнэ».

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй зорилготой хүдэлөөнэй үрэ ехэтэй байһые премьер-министр үндэрөөр сэгнэнэ. Иимэ бүлэгтэ хабаатай гүрэнүүдэй хоорондо зарим тэды арсалдаан гаража магад, тиигэбэшье дэлхэйн амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха мэтын асуудалнуудаар нэгэ һаналтай байһамнай энэ хүдэлөөндэ тон шухала удха шанартай гэбэ.

«САЛЬВАДОРОЙ ОЙРО БҮ ХҮРЭГТЫ!»

САН-ФРАНЦИСКО. «Сальвадорой ойро бү хүрэгты». «Хунтада американ сэрэгэй туһаламжа үзүүлэгдэхэ ёһогүй!», «ЦРУ Сальвадорһоо гаража арилагты!» гэһэн. Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай улам ехээр хамааржа байһые буруушааһан Америкын олониитын ехэ жагсаал эндэ болобо.

ВАШИНГТОН. Баруун түбиин хэрэгүүдые шэнжэлхэ совет гэдэг нүлөө ехэтэй ниитын эмхи Сальвадорой харгис хунтада экономическа ба сэрэгэй туһаламжа улам ехээр үзүүлхэ гэһэн Америкын захиргаанай хараа бодолые эрид буруушаана.

САН-ХОСЕ. Сальвадортохи зонхилолгоёо сэрэгэй туһаламжаар үлөөхэ гэһэн Вашингтоной һэдэлгые Коста-Рикын Арадай авангард гэжэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Мануэль Мора Вальверде эрид буруушаана.

Империализмда, тэрэнэй үгэ дууласатай диктаторнуудта эсэргүү сүлөөрэлгын тэмсэлэй гал дүлэн мүнөө Түбэй Америкэдэ соробхилон бадаржа байнхай гэжэ М. Мора Вальверде тэмдэглэбэ.

МАНАГУА. Мексикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Хорхе Кастаньеда Сальвадортохи хэрэгүүдтэ гадаадаһаа хамаарха һэдэлгэнүүдые буруушаана. Энэ ороной арад зон өөһэдынгөө хуби заяае өөһэдөө шиидхэхэ бүрин эрхэтэй гэжэ тэрэ Мексикын Нотименс гэдэг мэдээсэлэй агентствэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлэбэ.

БОНН. Тэмсэн бодоһон Сальвадорой арад зонтой һаналаа нэгэдэлгын жагсаал Баруун Германиин Фрейбург хотодо болобо. «Хархис хунта үгы болог!» гэһэн транспарантнуудые бариһан ФРГ-гэй олон мянган эрхэтэд хотын гол үйлсэнүүдээр дабшаа. Германиин Компартиин, СДПГ-гэй ба бусад политическэ эмхинүүдэй уряагаар зарлагдаһан митингдэ хабаадагшад, олониитын түлөөлэгшэд Сальвадорой хархис хунтада Холбоото Штадуудай зүгһөө сэрэгэй туһаламжа үзүүлэлгые эрид буруушааба.

Соёлой һонин

Гүн тайга соо оршодог Шэнэ-Уоян гэжэ һууринда «Детский мир» гэжэ магазин баригдажа, ашаглалгада үгтэнхэй. БАМ-ай Буряадай участок дээрэ баригдаһан тусхай энэ магазин хүүгэдтэ зорюулагдаһан эд бараа худалдана. Хүүгэдэй гутал хубсаһанһаа эхилээд, нааданхайнууд хүрэтэр — яһала ехэ бараан магазинай нээгдэһэнһээ хойшо худалдагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ магазинай газаа түхэл.

Манай корр.

АЖАЛАЙ ОХИН СООГУУР

Хүдөө нютагуудта үбэлэй энэ хүйтэн үдэрнүүдтэ малшад шэнги тухагүй хүнүүд үгы. Тэдэнэр эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор амаралта мэдэнгүй ажаллажа байнхай. Иигэжэ ажаллаагүйдэ аргагүй юм ааб даа. Мүнөө адууһа малые гээлтэ хоролтодо оруулангүй, тобир тарганаар ондо оруулха, ашаг шэмыень ехэ болгохо талаар шанга тэмсэл боложо байна бшуу.

Малай үбэлжэлгын халуун хаһын үедэ малшадые һайнаар хангаха, урма зоригыень бадаруулха гээшэ тон шухала. Иимэ зорилготойгоор Түнхэнэй районой соёлой байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан агитбригадынхид ажахынуудай малшадай зүрхэ сэдьхэлые баясуулма аялга дуу, гоёнууд хатар, уран шүлэг болон шогтой хүхюун зугаа бэлэглэн ябажа байнхай.

Малай үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудай, Саяанай, Түнхэнэй совхозуудай фермэ, гүүртэ болон отара бүхэндэ агитбригадын гэшүүд айлшалба. Агитбригадынхид, малшад мэтэ эртэ бодожо, тэдэнэй малаа эдеэлүүлжэ, үнеэдээ һаажа дүүргэхэдэнь, улаан буландань хүрөөд байхаар мордоно. Долоон хоногтоо гурба дахин малшадта айлшалха график табинхай юм. Улаан булангүй, жэжэ гүүртэ болон отарануудта ошоходоо, малшад болон хонишодой гэртэ наадаяа харуулна.

— Агитбригада зургаан хүнһөө бүридэнэ. Соёлой байшангай методист Елена Овчинникова концертээ хүтэлхэһөө гадна, хормейстер Людмила Дугароватай хамта ород арадай «Черёмуха», «Лучина», мүн А. Андреевэй «Эгэшэ аха хоёрни» гэһэн дуунуудые хонгёо һайханаар гүйсэдхэнэ. «Я по земле хожу», «Алтан дэлхэйн жама ёһоор» гэһэн А. Пугачева, А. Андреев гэгшэдэй дуунуудые тэдэнэй ами аминдаа гүйсэдхэхэдэнь, малшад халуун альга ташалгаар угтана.

Эдэнэрһээ гадна автоклубые даагша Валентина Раднаева уран шүлэг уншана, соёлой байшангай балетмейстер Любовь Романова гоё хатар гүйсэдхэнэ. Аккордеонист В. С. Бутырин хүгжэм наадахаһаа гадна, шог зугаа хөөрэжэ, хүнүүдые энеэлгэнэ, урмашуулна. Арадай депутадуудай Түнхэнэй райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэ Я. Д. Жербаев концертын урда тээ уласхоорондын байдал тухай лекци уншана, мүн район болон республика дотор боложо байһан һонинуудые мэдээсэнэ, КПСС-эй ЦК-гай проектээр хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Агитбригадынхид концерт наада харуулхаһаа гадна, фермэнүүдэй улаан булангуудые гоёон шэмэглэнэ, «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргана. Энэ хэрэгтэ автоклубые даагша Валентина Раднаева фото зураг буулгажа, ехэ туһа хүргэнэ. Мүн районой библиотекын хүдэлмэрилэгшэ М. П. Доржиева агитбригадынхидтай ябалсажа, номой выставкэ эмхидхэнэ, шэнэ номуудтай танилсуулна, номой шэнжэлэл үнгэргэнэ.

Һаябын үдэрнүүдтэ агитбригадынхид «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозуудай, Туранай совхозой малшадые хангажа эхилхэнь.

Тэдэнэр иигэжэ улаан нарантай урилдан аян замдаа ябахадаа, малшадые ажалдань зоригжуулна бшуу.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

БАМ-айхидые БАЯСУУЛБА

Баргажанай районно соёлой байшангай дэргэдэхи «Премьерэ» гэжэ дуу, хүгжэмэн ансамбль Хойто-Байгалай районой ажалшадта айлшаар ошожо, Северомуйскда түрүүшынгээ концерт табиба.

Алтайн хизаарай филармониин артистнууд эндэ арба гаран концерт табиха юм. Северобайкальскын, Нижнеангарскын, Тоннельнын, Кичерын хүн зон энэ коллективэй тусхай БАМ-айхидта зорюулагдаһан программатай танилсаха байна. Энэ жэлдэ Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай ажаһуудаг тосхонуудта хоёр зуугаад концерт табигдаха. Ороной олон хотонуудай уран бэлигтэйшүүл, мүн манай республикын эстрадын мэдээжэ артистнууд, дуу, хүгжэмэй ансамбльнууд БАМ-айхидта айлшалха юм.

Манай корр.

ЗАЛУУ ЭРДЭМТЭДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Январиин 27—28-да Буряадай хүдөө ажахын институдай залуу эрдэмтэдэй нэгэдэхи научна конференци болобо. Болохоёо байгаа КПСС-эй XXVI съездэдэ тус конференци зорюулагдаһан байна.

Институдай проректор, доцент, биологиин эрдэмэй кандидат С. Н. Балдаев энэ конференциие нээжэ, оролто үгэ хэлэбэ. Удаань ветеринарна эрдэмэй кандидат, Буряадай хүдөө ажахын институдай залуу эрдэмтэдэй соведэй түрүүлэгшэ В. Ц. Цыбиков «Залуу эрдэмтэдэй хараа түсэбүүд ба зорилгонууд» гэһэн темээр элидхэл хэһэн байна.

Институдай залуу эрдэмтэд хүдөө ажахын алибаа һалбараар туршалгануудые, шэнжэлгэнүүдые хэдэг. Өөһэдынгөө шэнжэлгэнүүд, хараа түсэбүүд, бодолнууд тухайгаа хамта хорин залуу эрдэмтэд элидхээ. Жэшээнь, Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэхи эрдэм шэнжэлгын секторэй ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ Н. В. Бутуханов, акушерствын кафедрын ассистент И. В. Калашников болон бусад нүхэд ехэ һонирхолтой элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Эбэртэ бодо малай кафедрые даагша, профессор К. Т. Мункоев, малай анатомиин кафедрые даагша, профессор К. А. Васильев, гистологи болон генетикын кафедрые даагша, профессор Г. Ш. Жанчипов, ВЛКСМ-эй областной комитедэй инструктор А. Арьянов гэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

С. ЦЫДЫПОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшо.

ҺУРАГШАДАЙ КОНЦЕРТ

Ахын районой Орлигой дунда һургуулиин 9-дэхи «Б» классай һурагшад багша Е. А. Мункуевагай хүтэлбэри доро «Коммунизм» колхозой Балагта тосхондо ажалладаг һаалишадта, малшадта, механизаторнуудта ошожо, концерт харуулба.

Удаань һурагшад колхозой партбюрогой секретарь нүхэр Б. С. Габановтай уулзабад. Колхозниудай ажал тухай хөөрэхэдөө, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ колхозойхидой эдэбхитэйгээр хабаадажа байһые нүхэр Габанов онсолон тэмдэглэбэ.

В. ГАЛСАНОВ.

УРАН ЗОХЁОЛШОДТОЙ УУЛЗАЛГА

Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто «Электромашина» заводто буряад литературын үдэр үнгэргэгдэбэ. Республикын уран зохёолшод Ким Балков, Галина Раднаева, Владимир Намсараев. Владимир Липатов гэгшэд предприятиин ажалшадта айлшалжа, зохёолнуудаа уншаба, зохёохы ажал ябуулгынгаа саашанхи түсэб тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Республикын фабрика, заводуудай, колхоз, совхозуудай ажалшадтай уран зохёолшодой уулзалганууд заншалта болонхой. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной дэргэдэхи уран һайханай литература нэбтэрүүлхэ бюрогой үүсхэлээр иимэ уулзалганууд үнгэрэгдэдэг юм. Энэ жэлдэ мянга табан зуугаад иимэ уулзалга, литература болон искусствын үдэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): А. Мункуев С. Панкрашкинтай барилдажа байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

ХҮСЭТЭЙШҮҮЛЭЙ ДУНДАҺАА ШАЛГАРБА

Хүндэ атлетикын уласхоорондын федераци совет атлет Юрик Варданяниие Москвагай Олимпиадын эгээл эрхим штангист гэжэ нэрлээ.

«Измайлово» гэжэ Спортын ордондо хоёр зүйлөөр штанга үргэхэдөө, 400 килограмм абажа, нэгэ үдэшэлэн дэлхэйн табан рекорд тогтообо. Энэнь дэлхэйн урдын рекордые 10 килограммаар, Олимпиин туйлалтые 35 килограммаар үлүүлнэ. Юрик Варданян иимэ дүнгүүдээрээ удаадахи хоёр шэгнүүртэн соохоо илажа шадаха байгаа.

Өөрөө 81,7 килограмм шэгнүүртэй атлет 222,5 килограмм штанга үргэбэ. Совет суута хүндэ атледүүд алдар солото Ю. Власов, Л. Жаботинский гэгшэд үшөө арбан табан жэлэй саана Рим, Токио, Мехикэдэ үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадануудта чемпионууд болоходоо, иимэ дүнгүүдые туйладаггүй байһан. Тэдэнэй өөһэдынь шэгнүүр зарим жэлнүүдтэ 120-һоо 160 килограмм хүрэдэг һэн.

Олимпиадын һүүлээр Варданян саашанхи түсэбүүдээ һанамжалаа: «24-тэйдөө спорт орхихонь эртэшэг ха. Удаадахи 90 килограммай шэгнүүртэнэй тоодо орохоб. Тэндэшье рекорднуудые шэнэлжэ туршахаб».

Мүнөөдөө Варданян дэлхэйн 26 рекорд тогтоогоо, тэдээн соохоо 1978 ондо дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ гурба дахин, СССР-эй арадуудай 1979 оной спартакиадада, Олимпиада-80-да нэгэ үдэшын туршада дэлхэйн 5—5 рекорд тогтоогоо. Уласхоорондын арбитрнуудай тоолодог рекорднуудай хажуу тээ Варданян хүнгэн атлетикээр нэгэ хэдэн амжалта туйлаһан байна. Хүндэ атлетикээр СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд үндэрые харайлгаар шог мүрысөө эмхидхэбэ. Энээн тухай «Правда» нёдондо бэшээ һэн. Тэндэ штангист Варданян 210 сантиметр үндэрые харайһан байгаа. Энээнэй һүүлээр уншагшад энэ үрэ дүндэнь этигэжэ ядаба. Хабарынь Цахкадзородо үнгэргэгдэһэн һорилго бэлэдхэлэй үедэ Варданян байра дээрээ утые харийлгын мүрысөөндэ хабаадахадаа, 3 метр 35 сантиметртэ һурэбэ. «Энээндэ уласхоорондын классай атлетиье атаархахал» гэжэ педагогическа эрдэмэй кандидат П. Сирис мэдүүлбэ. Һүүлдэнь Варданян ороной бэрхэ, хурдан барилдаашадтай хамта 30 метртэ урилдаба. Тиин даб гэхэдээл табан алхасын газарта хүнгэн атледүүдһээ гээгдэһэн байгаа. Зүгөөр 20 метрэй һүүлээр урагшаа гаража, фиништэ түрүүлэн хүрэжэ ерэбэ.

Үндэрые харайлга? Варданян 208 ба 210 сантиметр үндэрые хүнгэхэнөөр харайгаад, гурбадахи туршалгадаа 212 сантиметр гаталба.

БЭРХЭЭР ТААБАЛ ДАА

Хүнгэн атлетикээр XXII Олимпиин наадана чемпионуудые таһан Глазго хотын Дуглас Ганстоун «Атлетикс Уикли» гэжэ Британиин журналай нэгэдэхи шанда хүртэбэ. Тэрэ хүнгэн атлетикын 38 зүйлэй 23 илагшадые зүбөөр уридшалан таагаа. Иигэжэ шотландец 1980 оной Олимпиадын эхилхэһээ холо урид чемпионуудые нэрлээ бшуу. Тэдээн соо урилдаашад А. Уэллс (100 м), итальянец П. Меннеа (200 м), совет спортсмен В. Маркин (400 м), эфиоп М. Ифтер (500 ба 1000 м), Польшын атледүүд Б. Малиновски (дабалтануудтай 3000 м), В. Козакевич (урга тулан харайлга), ГДР-эй Л. Домбровский (утые харайлга), совет шэдэгшэд Ю. Седых (балта) болон Д. Кула (копьё), арбан зүйлэй мүрысөөндэ британец Д. Томпсон, 4х400 метрэй эстафетэдэ СССР-эй суглуулагдамал команда гэхэ мэтэ. Ганстоун эрэшүүлэй дундаһаа мүрысөөнэй чемпионуудай хахадынь нэрлээшье һаа, эхэнэрнүүдэй дундаһаа 14 зүйлэй мүрысөөнэй 9 илагшадые уридшалан таһан байна. Тэдээн соо: ГДР-эй спортсменкэнүүд Б. Венкель (200 м), М. Кох (400 м), совет урилдаашад Н. Олизаренко (800 м) болон Т. Казанкина (1500 м), итальян басаган С. Симеони (үндэрые харайлга), ГДР-эй шэдэгшэд И. Слупянек (ядро), Э. Баль (диск), совет спортсменка Н. Ткаченко (табан зүйлэй мүрысөөн), ГДР-эй эстафетнэ урилдаашадай команда (4х100 м).

(«ПРАВДА» газетэһээ абтаба).

ХАРАЛГА СОНОСХОГДОБО

«Улаан-Үдэ хотодо харгыда гэнэ усал һэргылгэ хангаха талаар Бүхэсоюзна хаpалга үнгэргэхэ тухай» хамтын профсоюзуудай областной Соведэй президиумэй ба Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын үүсхэлээр тогтоол баталан аотаба.

Республикын ниислэл хотые болбосон түхэлтэй, үндэр культуратай город болгохын ба харгыгаар ябаха дүрим сахилгые хинан шалгахын, жолоошодой, ябаган хүнүүдэй гэмээр тохёолдодог аваринуудые һэргылэн усадхахын тула байгша оной январиин 1-һээ декабриин 31 хүрэтэр хугасаада иимэ харалга соносхогдобо гээшэ. Энэ хэмжээ ябуулгые аша үрэтэйгөөр эмхидхэхын, үнгэргэхын тула олониитые хабаадуулха шухала гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Бүхы предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд зохёохы ёһоной эдэбхи үүсхэл гаргаха, харгын гэнэ усал һэргылхэ талаар тааруу, зохисотой хэмжээнүүдые абаха, гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй урда тоосохо зэргэтэй юм.

Гэхэтэй хамта хэблэлэй хуудаһануудта тус харалгын ябаса тухай саг үргэлжэ мэдээсэгдэжэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар материалнууд толилогдожо байха ёһотой. Буряадай транспортна управлениин, городской Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи коммунальна ажахын управлениин, автомобильда дуратайшуулай республиканска бүлгэмэй, гүрэнэй автоинспекциин пропаганда ба агитациин таһагай түлөөлэгшэд энэ ехэ хүдэлмэридэ хабаадалсахаар уялгалагданхай.

Харгыгаар ябалгые гуримшуулхын тула техническэ шэнэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ, олониитын дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэдхэхэ шухала гэжэ тодорхойлогдобо.

Ерэхэ жэлэй эхеэр харалгын дүнгүүд согсологдожо, гэнэ усал, аваринуудые һэргылхэ хэрэгтэ илангаяа шалгарһан предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдтэ тусхай шангууд барюулагдаха юм.

Манай корр.

БОКСЁРНУУД ИНДОНЕЗИ ОШОХОНЬ

Боксоор «Президентын кубогта» хүртэхын түлөө 1981 оной уласхоорондын заншалта мүрысөөн январиин һүүл багта Джакартада үнгэргэгдэхэ юм. Гуроадахяа үнгэргэгдэжэ байһан энэ мүрысөөндэ хабаадахаар совет спортсменүүд уригданхай. Манай командаһаа 14 боксёр бүхы шэгнүүрнүүдтэ тулалдаха.

27 наһатай хүндэ шэгнүүртэй боксёр Пётр Заев манай командын бүридэлдэ ороно. Тэрэ 1975 ондо СССР-эй абсолютна чемпион, 1980 оной СССР-эй чемпион болоһон, Москвагай Олимпиадада мүнгэн медаляар шагнагдаһан намтартай.

Ташкент хотын боксёр Владимир Шин 1979 ондо Джакартын ринг дээрэ мүрысэхэдөө, түрүү һуури эзэлээ һэн. Тиихэдэ тэрэ хоёрдохи дунда шэгнүүртэ тулалдаһан байгаа. Харин мүнөө хүндэшэг шэгнүүртэ мүрысэхэ.

Хүнгэхэн шэгнүүртэ СССР-эй хоёр дахин чемпион Самсон Хачатрян (Кировакан), нэгэдэхи дунда шэгнүүртэ 1980 оной СССР-эй чемпион Геннадий Кургин (Москва шадарһаа), Казахстанай Петропавловск хотоһоо Камиль Сафин (хоёрдохи эгээл хүнгэн шэгнүүр), ереванец Исраел Акопкохян (хоёрдохи дундууршаг шэгнүүр), Грозный хотоһоо Хамзат Джабраилов (хоёрдохи дунда шэгнүүр) гэгшэд командымнай бүридэлдэ ороно.

Сергей Заслонов (Челябинск), Юрий Гладышев (Владимир), хүндэ шэгнүүртэй ленинградец Василий Тименцев гэгшэд Джакартын ринг дээрэ хаба шадалаа туршаха байна. Эдэнэр гурбуулаа 1961 ондо түрэһэн, залуушуулай ринг дээрэ һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа һэн.

18 тай Станислав Коростылев (Курган), Александр Зарочинцев (Алма-Ата) манай командын бүридэлдэ түрүүшынхеэ оруулагдаа.

Алма-Атын физкультурын институдай 23-тай студент Берик Жаманкулов эгээл хүнгэн шэгнүүртэ хаба шадалаа туршаха. Тэрэ 1980 оной Олимпиадын чемпион Шамиль Сабировые илаһан намтартай.

Жданов хотын 19-тэй студент Анатолий Микулин хоёрдохи эгээл хүнгэн шэгнүүртэ тулалдаха. Тэрэ залуушуулай дундаһаа Европын чемпион юм.

— Джакартын мүрысөөн гансал залуушуулда бэшэ, харин манай мэдээжэ боксёрнуудташье ехэ шалгалта болохо юм, — гэжэ командын тренер Нагим Хуснутдинов хөөрэнэ. — Илалта туйлаха хүсэлэнтэй аабзабди даа. Зүгөөр энээниие туйлахань тиимэшье бэлэн бэшэ байха гэжэ һананаб.

Борис ОЛЬШЕВСКИЙ,
спортын мастер.
(АПН).

Спорт

ҮРГЭНӨӨР ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

Партиин XXVI съездэдэ зорюулагдажа, эрэшүүлэй дунда дзю-до барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн шэлэй заводой спортзал соо үнгэргэгдэбэ. Гурбан жэлэй урда тээ манай республика дотор хүгжөөгдэжэ эхилһэн спортын энэ зүйл гоё һайхан байһаараа олоной дура татажа, спортын хэдэн бүлгэмүүдтэ, клубуудта халуунаар дэмжэгдэн, дали жэгүүр ургажа байна гээд тэмдэглэлтэй.

ЛВРЗ-гэй спортклубай, «Труд» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй, Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой, Бабушкин хотын суглуулагдамал командануудай 50 гаран дзюдоист хоёрдохёо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ хабаадаба.

Һонирхолтой юумэнинь гэхэдэ, Японд бии болгогдоһон энэ барилдаан өөрын онсо шэнжэтэй, ёһо гуримтай байһаараа сугларагшадай анхарал татаа. Барилдаашад «татамиин» (хибэсэй) хоёр захада урда урдаһаа хаража зогсоод, доро дохин, бэе бэеэ амаршална. Уулзалгын дүүрэхэдэ, энэнь дабтагдадаг юм. Хубсаһа хунарыньшье мүн лэ өөрын түхэл маягтай: сайбар үнгэтэй оодон түринтэй үмдэтэй, хүүртигтэй. Хүл нюсэгэн...

Энэ барилдаанай СССР-тэ хүгжөөгдэжэ эхилһэнһээ хойшо хорёод жэл боложо байна. Дзю-до барилдаагаар бүхэсоюзна федераци 1972 ондо эмхидхэгдэн байгуулагдаһан юм. Мүнөө энэ барилдаанай бүхэдэлхэйн федераци 90 гаран ороние хабаадуулдаг. Дзю-до барилдаан спортын 19 разрядтай: доодо шатын 6 разрядтай (кю), дээдэ шатын 12 разрядтай (дан), мүн сихаи (гроссмейстер гэхэ гү, али доктор). Дэлхэйн дээрэ ори ганса хүн — дзюдое бии болгоһон Дзигоро Кано сихаи гэһэн нэрэ зэргэтэй байһан юм гэхэ. Манай ороной дзюдоистнууд сооһоо Анзор Киброцашвили — Европын, Шота Чочишвили — олимпийскэ, Владимир Невзоров гүрүүлэн дэлхэйн чемпион болоһон намтартай...

Спортын элдэб зүйлнүүдэй имагтал эдэбхитэдэй ашаар лэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, хүгжөөгдэдэг байһыень энэ мүрысөөн гэршэлэн харуулба. Гол түлэб самбистнууд япон барилдаанай арга дүрые шудалжа, энэ талаар мэргэжэжэ байна. Жэшээнь, Хяагтын-Адагай дунда һургуулиин физикын багша Аркадий Мункуев ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэ Сергей Панкрашкинтай уулзахадаа, түрүүшээр шүүгдэжэ ябабашье, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа харуулжа, чемпион болобо.

Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой спортын комплексын тренер Этигэл Эрдынеев дааһан хэрэгтээ харюусалгатай, абьяас ехэтэй спортсмен юм. Тэрэ — дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер. Гадна Э. Эрдынеев самбо барилдаагаар мастерта кандидат болонхой. Спортын бусад зүйлнүүдые — классическа барилдаае, гиир үргэлгые эрхилдэг. Энэ удаада 35 наһатай боложо ябаһан спортын ветеран дзю-до барилдаагаар хаба шадалаа туршахадаа, амжалта туйлаба. Э. Эрдынеев бүхы уулзалгануудтаа илажа, 71 килограммай шэгнүүртэн соохоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Тиихэдэ спортын эдэбхитэн Э. Эрдынеевэй һурган һоридог Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой электрик Петр Пачковский, жолоошон Николай Соктоев гэгшэд удаадахи хоёр шэгнүүртэ илажа гараба.

Абсолютна шэгнүүртэ 11 хүн барилдаа. Уулзалгануудта шалгара шалгарһаар Э. Эрдынеев, Н. Соктоев гэгшэд түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. 7 минутын туршада соо тэнсүү шангаар тулалдабашье, хэниинньшье булюу байһанаа харуулжа шадаагүй. Тиихэдэнь гурбан судьягай шиидхэбэреэр Этигэл Эрдынеев абсолютна чемпион болоо. Энэл ха юм даа спортын баатаршалга!

Бусад шэгнүүрнүүдтэ В. Максачук (Бабушкин хото), П. Раков (ЛВРЗ-гэй спортклуб) гэгшэд илаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр ЛВРЗ-гэй спортклуб командаараа илажа, горспорткомитедэй кубогаар, дипломоор шагнагдаа. Спартагайхид — хоёрдохи, Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой дзюдоистнууд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Сана ШЭМЭРҮҮН ЖАБАРТАЙШЬЕ ҺААНЬ...

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр шэмэрүүн хүйтэн байгаашье һаань, Дээдэ-Онгостойдохи санын зүргэ дээрэ халуун шанга тэмсэл болобо. Санын урилдаагаар «Труд» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн республиканска ипподромой оршондо үнгэргэгдөө.

Манай республикын промышленна предприятинуудай физкультурын арбан хоёр коллективэй зуу гаран саншад дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысэбэ.

Хандагатайн леспромхозой түлөөлэгшэ — спортын мастерта кандидат Анатолий Матушкин 10 километрэй зайда эрхим саг харуулаа. Тэрэнэй амжалтада гайхаһанайшье үлүү. Ушарынь юуб гэхэдэ, А. Матушкин Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн юм. Тус леспромхозой командын гэшүүн Марина Головнева 5 километртэ урилдахадаа, илажа гараба.

Сэлэнгын целлюлозно картоной комбинадай командын гэшүүд Юрий Шишмарев, Лариса Мымрикова гэгшэд залуушуулай дундаһаа шалгарба. Сэлэнгын ЦКК-һаа Игорь Сафанов, Хандагатайн леспромхозһоо Нина Андриевская гэгшэд эдиршүүл сооһоо илажа гараһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр тренер Пётр Матушкинай һурган һоридог Хандагатайн суглуулагдамал команда гурбадахи жэлээ удаа дараалан түрүү һуури эзэлбэ. Прибор бүтээлгын заводой саншад — хоёрдохи, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай спортсменүүд гурбадахи һуурида гараа.

В. ДЕНИСОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай январиин 24-дэ үнгэргэгдэһэн дүрбэдэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 897.731 билет ороо. Зургаан номер (1 карточка) таагшад — 10.000 түхэриг, табан номер (143 карточка) тааһан хүнүүд — 493 түхэриг, дүрбэн номер (2110 карточка) таагшад — 33 түхэриг, гурбан номер (36400 карточка) тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.849365 билет ороо. Табан номер (1 карточка) таагшад — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1855 карточка) тааһан хүнүүд 161 түхэриг, гурбан номер (68189 карточка) таагшад 8 түхэриг абаха. Дүрбэдэхи тиражай шүүбэринүүд февралиин 4-һөө мартын 4 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Улаан-үдынхидэй ажалай амжалтанууд» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездэдэ — эрхим угтамжа» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Республиканска Хүндэлэлэй самбар.

Хоёрдохи хуудаһанда. Депутадууд тухай хөөрэнэбди. «Бэлиг шадабари дүй дүршэлөөр үдхэгдэхэдөө» — хөөрэлдөөн. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Эрхимүүдһээ жэшээ абанабди» — А. Кирдяшкинай статья. «Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ» — материалнуудай суглуулбари. Уншагшадай бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. КПСС-эй XXVI съездые угтуулан. «Манай дайшалхы манлай» — В. Гавринай статья. АПН-эй материалнууд. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һониной дээжэ. Февраль һара тухай феннологон тэмдэглэлнүүд. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэг байха. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 17 — 22, зарим районуудта 10 градус хүйтэн байха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.10—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—Мультфильмнүүдэй программа. 10.50—«Ждите писем» — уран һайханай фильм. 12.20—Шэнэ һонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—«Суг хамта одод тээшэ»— баримтата фильм. 16.20—«Манай адрес—Советскэ Союз». Аласдурнын хизаарай уран һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй хабаадалгатай программа.

Улаан-Үдэ. 16.45— «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.15—«Байгал»—программа.

Москва. 17.45—«Онтохондо айлшаар». «Стоптанные туфельки» — телевизионно уран һайханай фильм (ГДР). 18.45—«Хүн ба хуули». 19.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ 19.30—«Арадай хиналтын экран». 20.00—«Буряад орон-81»—гэһэн программа (буряадаар).

Москва. 20.30 — Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ номоор найруулан хэбгдаһан телевизионно олон серитэй баримтата фильм (3-дахи серь). 21.30—«Время». 22.05—Кинопрограмма. 23.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Трактор» (Челябинск).

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04328. Заказ № 25. Индекс 5901.